

มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 200

วัตถุประสงค์โดยรวมของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต
และการปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี

ถูกกว่าชีพนุชในพระบรมราชูปถัมภ์

ISA™ 200 – วัตถุประสงค์โดยรวมของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและการปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี ที่เผยแพร่เป็นภาษาอังกฤษในเดือนเมษายน พ.ศ. 2553 โดย International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB) ของ International Federation of Accountants (IFAC) ได้แปลเป็นภาษาไทยโดย สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2555 และทำซ้ำโดยได้รับอนุญาตจาก IFAC ทั้งนี้ ขั้นตอนในการแปลมาตรฐานการสอบบัญชีระหว่างประเทศได้รับการพิจารณาจาก IFAC และการแปลนี้ได้ดำเนินการตาม “แหล่งการณ์นโยบาย – นโยบายในการแปลและทำซ้ำมาตรฐานที่ออกโดย IFAC” ข้อความของมาตรฐานการสอบบัญชีระหว่างประเทศทั้งหมดที่ได้รับการอนุมัติคือข้อความที่เผยแพร่เป็นภาษาอังกฤษโดย IFAC

ข้อความภาษาอังกฤษของ ISA™ 200 – วัตถุประสงค์โดยรวมของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและการปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี © 2010 สงวนลิขสิทธิ์โดย International Federation of Accountants (IFAC)

ข้อความภาษาไทยของ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 200 – วัตถุประสงค์โดยรวมของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและการปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี © 2012 สงวนลิขสิทธิ์โดย International Federation of Accountants (IFAC)

ต้นฉบับ : *Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements* ISBN: 978-1-60815-052-6

ติดต่อ Permissions@ifac.org เพื่อขออนุญาตทำซ้ำ ครอบครองหรือเป็นสื่อ หรือใช้เอกสารฉบับนี้ในลักษณะอื่นที่คล้ายคลึงกัน

ทั้งนี้ สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ได้เปรียบเทียบกับต้นฉบับ Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements 2018 Edition ของ IFAC โดยมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนี้ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงจาก Handbook 2016-2017 Edition ของ IFAC

มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 200

วัตถุประสงค์โดยรวมของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และการปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี

(ถือปฏิบัติกับการตรวจสอบงบการเงินสำหรับรอบบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2555)

สารบัญ

ย่อหน้าที่

คำนำ

ขอบเขตของมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนี้	1-2
การตรวจสอบงบการเงิน	3-9
วันถือปฏิบัติ	10
วัตถุประสงค์	11-12
คำจำกัดความ	13

ข้อกำหนด

ข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบงบการเงิน	14
การสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ	15
การใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ	16
หลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมสมอย่างเพียงพอและความเสี่ยงในการสอบบัญชี	17
การปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี	18-24
การนำไปปฏิบัติและคำอธิบายอื่น	
การตรวจสอบงบการเงิน	ก1-ก13
คำจำกัดความ	ก14-ก15
ข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบงบการเงิน	ก16-ก19
การสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ	ก20-ก24
การใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ	ก25-ก29
หลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมสมอย่างเพียงพอและความเสี่ยงในการสอบบัญชี	ก30-ก54
การปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี	ก55-ก78

คำนำ

ขอบเขตของมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนี้

- มาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนี้กำหนดความรับผิดชอบโดยรวมของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในการปฏิบัติงานตรวจสอบงบการเงินตามมาตรฐานการสอบบัญชี ก่อว่าคือ มาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนี้กำหนดวัตถุประสงค์โดยรวมของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และอิธิบាយถึงลักษณะและขอบเขตของการตรวจสอบ ซึ่งออกแบบมาเพื่อให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถบรรลุวัตถุประสงค์เหล่านั้นได้ มาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนี้ยังอิธิบាយถึงขอบเขต การบังคับใช้ และโครงสร้างของมาตรฐาน การสอบบัญชี ตลอดจนข้อกำหนดเกี่ยวกับความรับผิดชอบทั่วไปของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสำหรับทุกงานตรวจสอบ ซึ่งรวมถึงหน้าที่ในการปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชี มาตรฐานการสอบบัญชีจะใช้คำว่า “ผู้สอบบัญชี” แทนคำว่า “ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต”
- มาตรฐานการสอบบัญชีถูกกำหนดขึ้นในบริบทของการตรวจสอบงบการเงินโดยผู้สอบบัญชี จึงควรถูกปรับใช้ตามความจำเป็นในกรณีที่นำไปใช้กับการตรวจสอบข้อมูลทางการเงินในอดีตอื่น มาตรฐานการสอบบัญชีไม่ได้กล่าวถึงความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีที่อาจกำหนดไว้ในกฎหมาย ข้อบังคับ หรือตัวอย่างเช่นในการเสนอขายหลักทรัพย์ต่อสาธารณะ ความรับผิดชอบดังกล่าวอาจแตกต่างจากที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการสอบบัญชี ดังนั้น ในขณะที่ผู้สอบบัญชีอาจพบว่าหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในมาตรฐานการสอบบัญชีมีประโยชน์ในสถานการณ์ดังกล่าว ผู้สอบบัญชียังคงมีความรับผิดชอบที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ หรือภาระหน้าที่ทางวิชาชีพที่เกี่ยวข้องทั้งหลายด้วย

การตรวจสอบงบการเงิน

- วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ คือเพื่อเพิ่มระดับความเชื่อมั่นของผู้ใช้งบการเงินที่มีต่องบการเงิน การบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวเกิดขึ้นได้โดยการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีว่างบการเงินได้จัดทำขึ้นในสาระสำคัญตามแม่บทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องหรือไม่ ในกรณีของแม่บทเพื่อวัตถุประสงค์ทั่วไปส่วนใหญ่ ความเห็นดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับการระบุว่างบการเงินถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามแม่บทหรือไม่ การปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี และข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้สอบบัญชีสามารถแสดงความเห็นดังกล่าวได้ (อ้างถึงย่อหน้าที่ ก1)
- งบการเงินที่ต้องได้รับการตรวจสอบ คืองบการเงินของกิจการที่จัดทำขึ้นโดยผู้บริหารของกิจการภายใต้การกำกับดูแลของผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล มาตรฐานการสอบบัญชีไม่ได้กำหนดความรับผิดชอบของผู้บริหารหรือผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล และไม่ได้ลับล้างข้อกฎหมายหรือข้อบังคับที่กำหนดความรับผิดชอบของบุคคลดังกล่าว อย่างไรก็ตาม การตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีเป็นการตรวจสอบบนหลักการที่ว่า ผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล (ในกรณีที่เหมาะสม) ได้รับทราบถึงความรับผิดชอบอันเป็นพื้นฐานของการปฏิบัติงานตรวจสอบ การตรวจสอบงบการเงินไม่ได้ปลดเปลี่ยนความรับผิดชอบของผู้บริหารหรือผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล (อ้างถึงย่อหน้าที่ ก2-ก11)

5. เพื่อเป็นหลักพื้นฐานในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี มาตรฐานการสอบบัญชีกำหนดให้ผู้สอบบัญชีต้องได้มาซึ่งความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่า งบการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลเป็นความเชื่อมั่นในระดับสูง ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อผู้สอบบัญชีได้รวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมสมอย่างเพียงพอ เพื่อลดความเสี่ยงในการสอบบัญชี (หรือความเสี่ยงที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นที่ไม่เหมาะสมต่องบการเงินที่แสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ) ให้อยู่ในระดับต่ำที่ยอมรับได้ อย่างไรก็ตาม ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลไม่ใช่ความเชื่อมั่นในระดับสูงสุด เนื่องจากการตรวจสอบมีข้อจำกัดสืบเนื่อง ซึ่งทำให้หลักฐานการสอบบัญชีล้วนใหญ่ที่ผู้สอบบัญชีใช้ในการสรุปผลและแสดงความเห็นนั้น มีลักษณะที่ต้องใช้ดุลยพินิจมากกว่าที่จะเป็นหลักฐานที่ให้ข้อสรุปในตัวเอง (ยังคงย่อหน้าที่ ก30-ก54)
6. ผู้สอบบัญชีจะใช้แนวคิดเกี่ยวกับความมีสาระสำคัญ ทั้งในการวางแผนและการปฏิบัติงานตรวจสอบ และในการประเมินผลกระทบของการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงที่พบในระหว่างการตรวจสอบ และผลกระทบของการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงที่ไม่ได้รับการแก้ไข (ถ้ามี) ที่มีต่องบการเงิน¹ โดยทั่วไป การแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง รวมถึงการละเว้นการบันทึกบัญชี จะมีสาระสำคัญ หากเมื่อพิจารณาแต่ละรายการหรือรายรายการรวมกันแล้ว สามารถคาดคะเนได้อย่างมีเหตุผลว่า การแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงเหล่านั้นจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินจากการใช้ข้อมูลในงบการเงินนั้น การใช้ดุลยพินิจเกี่ยวกับความมีสาระสำคัญเป็นไปตามสถานการณ์แวดล้อม ความเข้าใจของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับความต้องการข้อมูลทางการเงินของผู้ใช้งบการเงิน และขนาดหรือลักษณะของการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง หรือทั้งสองปัจจัย ประกอบกัน มีผลกระทบต่อการใช้ดุลยพินิจดังกล่าว ความเห็นของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับกับงบการเงินโดยรวม ดังนั้นผู้สอบบัญชีจึงไม่มีความรับผิดชอบในการตรวจให้พบรการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงที่ไม่มีสาระสำคัญต่องบการเงินโดยรวม
7. มาตรฐานการสอบบัญชีประกอบด้วยวัตถุประสงค์ ข้อกำหนด และการนำไปปฏิบัติและคำอธิบายอื่น ซึ่งออกแบบมาเพื่อช่วยให้ผู้สอบบัญชีได้มาซึ่งความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลมาตรฐานการสอบบัญชีกำหนดให้ผู้สอบบัญชีต้องใช้ดุลยพินิจเช่นผู้ประกอบวิชาชีพและคงไว้ซึ่งการสังเกตและสงสัย เยี่ยมผู้ประกอบวิชาชีพตลอดการวางแผนและการปฏิบัติงานตรวจสอบ นอกจากนี้ผู้สอบบัญชีต้อง
  - ระบุและประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาดจากการทำความเข้าใจกิจการและสภาพแวดล้อมของกิจการ รวมถึงการควบคุมภายในของกิจการ
  - ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอว่ามีการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ โดยการออกแบบและใช้วิธีการที่เหมาะสมเพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงที่ได้ประเมินไว้
  - แสดงความเห็นต่องบการเงินจากข้อสรุปที่ได้จากหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับ

¹ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 320 “ความมีสาระสำคัญในการวางแผนและการปฏิบัติงานสอบบัญชี” และ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 450 “การประเมินการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงที่พบร่วมกับการตรวจสอบ”

8. รูปแบบของความเห็นของผู้สอบบัญชีขึ้นอยู่กับแม่บทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องและกฎหมายหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง (อ้างถึงย่อหน้าที่ ก12-ก13)
9. ผู้สอบบัญชีอาจมีความรับผิดชอบอื่นในการสื่อสารและการรายงานต่อผู้ใช้งานการเงิน ผู้บริหาร ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล หรือบุคคลอื่นภายนอกกิจการ เกี่ยวกับเรื่องที่พนักงานตรวจสอบ ความรับผิดชอบดังกล่าวอาจถูกกำหนดโดยมาตรฐานการสอบบัญชีหรือโดยกฎหมายหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง²

วันถือปฏิบัติ

10. มาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนี้ ให้ถือปฏิบัติกับการตรวจสอบงบการเงินสำหรับรอบบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2555

วัตถุประสงค์

11. ในการปฏิบัติงานตรวจสอบงบการเงิน วัตถุประสงค์โดยรวมของผู้สอบบัญชี คือ
  - (ก) เพื่อให้ได้มาซึ่งความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผล งบการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ ไม่ว่าจะเกิดจากกราฟิกหรือข้อผิดพลาด ซึ่งช่วยให้ผู้สอบบัญชีสามารถแสดงความเห็นได้ว่า งบการเงินได้จัดทำขึ้นในสาระสำคัญตามแม่บทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องหรือไม่
  - (ข) เพื่อรายงานต่องบการเงินและสื่อสารตามที่มาตรฐานการสอบบัญชีกำหนดตามข้อเท็จจริงที่ผู้สอบบัญชีตรวจสอบ
12. ในทุกรายกรณีที่ผู้สอบบัญชีไม่สามารถได้มาซึ่งความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผล และการแสดงความเห็นแบบมิ่ง่อนในรายงานของผู้สอบบัญชีไม่เพียงพอในสถานการณ์ดังกล่าวเพื่อวัตถุประสงค์ในการรายงานต่อผู้ใช้งานการเงิน มาตรฐานการสอบบัญชีกำหนดให้ผู้สอบบัญชีไม่แสดงความเห็น หรือถอนตัว (หรือลาออกจาก)³ จากงานตรวจสอบ หากการถอนตัวนั้นสามารถกระทำได้ภายใต้กฎหมายหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

คำจำกัดความ

13. เพื่อวัตถุประสงค์ของมาตรฐานการสอบบัญชี คำศัพท์ต่อไปนี้มีความหมายดังนี้
  - (ก) แม่บทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้อง หมายถึง แม่บทการรายงานทางการเงินที่ผู้บริหาร และผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล (ในกรณีที่เหมาะสม) ใช้ในการจัดทำงบการเงิน ซึ่งเป็นที่ยอมรับเมื่อพิจารณาถึงลักษณะของกิจการและวัตถุประสงค์ของงบการเงิน หรือซึ่งกำหนดโดยกฎหมายหรือข้อบังคับ

² ตัวอย่างเช่น มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 260 (ปรับปรุง) “การสื่อสารกับผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล” และ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 240 “ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการพิจารณาการทุจริตในการตรวจสอบงบการเงิน” ย่อหน้าที่ 43

³ มาตรฐานการสอบบัญชีใช้คำว่า “การถอนตัว” เท่านั้น

คำว่า “แม่บทการนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้องตามที่ควร” ใช้อ้างอิงถึงแม่บทการรายงานทางการเงินที่กำหนดให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดของแม่บทนั้น และ

- (1) ให้ยอมรับโดยชัดแจ้งหรือโดยนัยว่า ผู้บริหารอาจจำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลนอกเหนือไปจากที่แม่บทกำหนดไว้ เพื่อให้การนำเสนอการเงินนั้นถูกต้องตามที่ควร หรือ
- (2) ให้ยอมรับโดยชัดแจ้งว่า ผู้บริหารอาจจำเป็นต้องไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของแม่บท เพื่อให้การนำเสนอการเงินนั้นถูกต้องตามที่ควร ทั้งนี้การไม่ปฏิบัติตามดังกล่าวอาจจำเป็นในสถานการณ์ที่ยากจะเกิดขึ้นเท่านั้น

คำว่า “แม่บทการปฏิบัติตามกฎหมาย” ใช้อ้างอิงถึงแม่บทการรายงานทางการเงินที่กำหนดให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดของแม่บทนั้น แต่ไม่ได้กำหนดเรื่องการยอมรับในข้อ (1) หรือ (2) ข้างต้น

- (ข) หลักฐานการสอบบัญชี หมายถึง ข้อมูลที่ผู้สอบบัญชีใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี หลักฐานการสอบบัญชีรวมถึงข้อมูลจากบันทึกทางการบัญชีที่ใช้ในการจัดทำงบการเงินและข้อมูลอื่น เพื่อวัตถุประสงค์ของมาตรฐานการสอบบัญชี
- (1) ความเพียงพอของหลักฐานการสอบบัญชี เป็นการประเมินเกี่ยวกับปริมาณของหลักฐานการสอบบัญชี ปริมาณของหลักฐานการสอบบัญชีที่ต้องการได้รับนั้นพิจารณาจาก การประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของผู้สอบบัญชีและจากคุณภาพของหลักฐานการสอบบัญชีนั้น
  - (2) ความเหมาะสมของหลักฐานการสอบบัญชี เป็นการประเมินเกี่ยวกับคุณภาพของหลักฐานการสอบบัญชี ซึ่งหมายถึงความเกี่ยวข้องและความเชื่อถือได้ของหลักฐานการสอบบัญชี ซึ่งใช้สนับสนุนข้อสรุปที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี
- (ค) ความเสี่ยงในการสอบบัญชี หมายถึง ความเสี่ยงที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นที่ไม่เหมาะสม ต่องบการเงินที่แสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ความเสี่ยงในการสอบบัญชี เป็นผลมาจากการเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญและ ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ
- (ง) ผู้สอบบัญชี หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติงานตรวจสอบ ซึ่งตามปกติคือหุ้นส่วน ผู้รับผิดชอบงานตรวจสอบหรือสมาชิกอื่นในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบ หรือสำนักงาน (แล้วแต่กรณี) ในกรณีที่มาตรฐานการสอบบัญชีนั้นระบุชัดเจนว่าข้อกำหนด หรือ ความรับผิดชอบนั้นต้องปฏิบัติตามโดยหุ้นส่วนผู้รับผิดชอบงานตรวจสอบ ให้ใช้คำว่า “หุ้นส่วน ผู้รับผิดชอบงานตรวจสอบ” แทนคำว่า “ผู้สอบบัญชี” คำว่า “หุ้นส่วนผู้รับผิดชอบงาน ตรวจสอบ” และ “สำนักงาน” จะใช้อ้างอิงเรื่องเดียวกันในส่วนของภาครัฐในกรณีที่เกี่ยวข้อง
- (จ) ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ หมายถึง ความเสี่ยงที่วิธีการตรวจสอบที่ผู้สอบบัญชีใช้เพื่อลด ความเสี่ยงในการสอบบัญชีให้อยู่ในระดับต่ำที่ยอมรับได้ จะตรวจสอบไม่พบการแสดงข้อมูล ที่ขัดต่อข้อเท็จจริงที่มีอยู่ ซึ่งอาจมีสาระสำคัญในแต่ละรายการหรือมีสาระสำคัญเมื่อร่วมกับ การแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอื่น

- (ก) งบการเงิน หมายถึง การแสดงข้อมูลทางการเงินในอดีตตามโครงสร้างรวมถึงการเปิดเผยข้อมูล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสื่อสารให้ทราบถึงทรัพย์การเชิงเศรษฐกิจหรือภาระผูกพันของกิจการ ณ ขณะใดขณะหนึ่ง หรือการเปลี่ยนแปลงของสิ่งเหล่านั้นในช่วงเวลาหนึ่ง ตามแม่บทการรายงานทางการเงิน คำว่า “งบการเงิน” หมายถึง งบการเงินที่ครบถ้วนสมบูรณ์แบบตามข้อกำหนดใน แม่บทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้อง แต่ก็อาจหมายถึงงบการเงินเพียงงบเดียวที่ได้ การเปิดเผยข้อมูลประกอบด้วยข้อมูล ซึ่งเป็นเชิงอธิบายหรือเชิงบอกลักษณะที่เป็นไปตาม ข้อกำหนดหรือแนวปฏิบัติที่ระบุไว้ในแม่บทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแสดงไว้ที่ หนังงบการเงินหรือในหมายเหตุหรือในข้อมูลที่ถูกอ้างถึง (อ้างถึงย่อหน้าที่ ก14–ก15)
- (ข) ข้อมูลทางการเงินในอดีต หมายถึง ข้อมูลที่แสดงในรูปแบบทางการเงินของกิจการได้กิจการ หนึ่ง ซึ่งได้มาจากระบบบัญชีของกิจการนั้นและเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นใน ช่วงเวลาที่ผ่านมาในอดีต หรือเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ ณ เวลาใดเวลา หนึ่งในอดีต
- (ช) ผู้บริหาร หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่รับผิดชอบด้านการบริหารเพื่อการดำเนินงานของ กิจการ สำหรับกิจกรรมบางแห่งตามกฎหมายในบางประเทศ ผู้บริหารรวมถึงผู้มีหน้าที่ในการ กำกับดูแลบุคคลหรือทุกคน ด้วยย่าง เช่น กรรมการบริหารในคณะกรรมการกำกับดูแล หรือ ผู้บริหารที่เป็นเจ้าของกิจการ เป็นต้น
- (ก) การแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง หมายถึง ความแตกต่างระหว่างจำนวนเงิน การจัดประเภท รายการ การแสดงรายการ หรือการเปิดเผยข้อมูลของรายการในงบการเงินตามที่รายงานไว้ กับจำนวนเงิน การจัดประเภทรายการ การแสดงรายการ หรือการเปิดเผยข้อมูลของรายการ ในงบการเงินตามที่กำหนดโดยแม่บทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้อง การแสดงข้อมูลที่ขัด ต่อข้อเท็จจริงอาจเกิดจากข้อผิดพลาดหรือการทุจริตเมื่อผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นว่า งบการเงินแสดงข้อมูลโดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญหรือไม่ ผู้สอบบัญชีต้องใช้ ดุลยพินิจในการพิจารณาการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง ซึ่งรวมถึงรายการปรับปรุงที่เป็น จำนวนเงิน การจัดประเภท การแสดงรายการ หรือการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งจำเป็นที่จะทำให้ งบการเงินแสดงข้อมูลโดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญ
- (ก) หลักการการปฏิบัติงานตรวจสอบที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ ในการกำกับดูแล (ในกรณีที่เหมาะสม) หมายถึง ผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล (ในกรณีที่เหมาะสม) ได้รับทราบและเข้าใจว่าตนมีความรับผิดชอบดังต่อไปนี้ ซึ่งเป็นพื้นฐาน ในการปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี กล่าวคือ ความรับผิดชอบ
- (1) เรื่องการจัดทำงบการเงินตามแม่บทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึง การนำเสนองบการเงินดังกล่าวโดยถูกต้องตามที่ควร
  - (2) เรื่องการควบคุมภายในที่ผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล (ในกรณีที่เหมาะสม) พิจารณาว่าจำเป็นเพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อ ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาดได้

- (3) เรื่องการจัดเตรียมสิ่งต่อไปนี้ให้แก่ผู้สอบบัญชี
- ก. การเข้าถึงข้อมูลทั้งหมดที่ผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล (ในกรณีที่เหมาะสม) ตระหนักว่าเกี่ยวข้องกับการจัดทำงบการเงิน เช่น การบันทึกบัญชีเอกสารหลักฐาน และข้อมูลอื่น
  - ข. ข้อมูลเพิ่มเติมที่ผู้สอบบัญชีอาจขอจากผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล (ในกรณีที่เหมาะสม) เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ
  - ค. การเข้าถึงบุคคลต่าง ๆ ภายในกิจการได้อย่างไม่มีข้อจำกัด ซึ่งผู้สอบบัญชีพิจารณาว่าจำเป็นที่จะต้องได้รับหลักฐานการสอบบัญชีจากบุคคลเหล่านั้น

ในกรณีของแม่บทการนำเสนอด้วยถูกต้องตามที่ควร ข้อ (1) ข้างต้นอาจกล่าวไว้ใหม่ได้ว่า “ในการจัดทำและการนำเสนอการเงินโดยถูกต้องตามที่ควรตามแม่บทการรายงานทางการเงิน” คำว่า “หลักการการปฏิบัติงานตรวจสอบที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล (ในกรณีที่เหมาะสม)” อาจถูกอ้างอิงโดยใช้คำว่า “หลักการ”

- (ก) การใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ หมายถึง การนำการฝึกอบรม ความรู้ และประสบการณ์ ในบริบทของมาตรฐานการสอบบัญชี มาตรฐานการบัญชี และข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณ ที่เกี่ยวข้องไปใช้ในการตัดสินใจอย่างรอบรู้ในการปฏิบัติงานที่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ ของงานตรวจสอบ
- (ข) การสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ หมายถึง ทัศนคติที่รวมถึงความรู้สึกนึกคิด ในการตั้งข้อสงสัย การใช้วิจารณญาณในการประเมินสถานการณ์ที่อาจชี้ให้เห็นถึงการแสดง ข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงที่อาจเกิดขึ้นจากข้อผิดพลาดหรือการทุจริต และการประเมิน หลักฐานการสอบบัญชีอย่างระมัดระวัง
- (ข) ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผล หมายถึง ในบริบทของการตรวจสอบงบการเงิน ความเชื่อมั่น ในระดับสูง แต่ไม่ใช่ความเชื่อมั่นในระดับสูงสุด
- (ท) ความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ หมายถึง ความเสี่ยงที่ งบการเงินแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอย่างมีสาระสำคัญก่อนการตรวจสอบ ความเสี่ยง ดังกล่าวประกอบด้วยความเสี่ยงสองส่วน ซึ่งอธิบายในระดับที่เกี่ยวกับสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้ การรับรองไว้ได้ดังนี้
  - (1) ความเสี่ยงสืบเนื่อง หมายถึง ความเสี่ยงที่สิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้เกี่ยวกับ ประเภทของรายการ ยอดคงเหลือของบัญชี หรือการเปิดเผยข้อมูลจะแสดงข้อมูลที่ขัด ต่อข้อเท็จจริงที่อาจมีสาระสำคัญ ไม่ว่าจะมีสาระสำคัญในแต่ละรายการหรือมีสาระสำคัญ เมื่อรวมกับการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอื่น โดยไม่พิจารณาการควบคุมที่เกี่ยวข้อง
  - (2) ความเสี่ยงจากการควบคุม หมายถึง ความเสี่ยงที่การควบคุมภายใต้ของกิจการ ไม่สามารถป้องกันหรือตรวจสอบพบและแก้ไขการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงที่อาจ เกิดขึ้นภายใต้เวลาทันท่วงที่ ซึ่งการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงกับสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้ การรับรองไว้ เกี่ยวกับประเภทของรายการ ยอดคงเหลือของบัญชี หรือการเปิดเผย

ข้อมูลที่อาจเกิดขึ้น และอาจมีสาระสำคัญ ไม่ว่าจะมีสาระสำคัญในแต่ละรายการหรือ มีสาระสำคัญเมื่อรวมกับการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอื่น

- (๗) ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคล องค์กรหรือกลุ่มองค์กร (ตัวอย่างเช่น ผู้ดูแลผลประโยชน์ของกิจการ) ที่มีความรับผิดชอบในการกำกับดูแล การกำหนดแนวทางเชิงกลยุทธ์ของกิจการและการควบคุมรับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องของ กิจการ ซึ่งรวมถึงการกำกับดูแลกระบวนการในการจัดทำรายงานทางการเงิน สำหรับกิจการ บางแห่งในบางประเทศ ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลอาจรวมถึงบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการ บริหารจัดการด้วย ตัวอย่างเช่น กรรมการบริหารในคณะกรรมการกำกับดูแลของกิจการ ภาคเอกชนหรือองค์กรภาครัฐด้วย หรือผู้บริหารที่เป็นเจ้าของกิจการ เป็นต้น

ข้อกำหนด

ข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบงบการเงิน

14. ผู้สอบบัญชีต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับ ความเป็นอิสระในงานตรวจสอบงบการเงิน (อ้างถึงย่อหน้าที่ ก16-ก19)

การสังเกตและสงสัยเบื้องต้นของผู้ประกอบวิชาชีพ

15. ผู้สอบบัญชีต้องวางแผนและปฏิบัติงานตรวจสอบโดยใช้การสังเกตและสงสัยเบื้องต้นของผู้ประกอบวิชาชีพ โดยทราบว่าอาจมีสถานการณ์ที่ทำให้งบการเงินแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง อันเป็น สาระสำคัญ (อ้างถึงย่อหน้าที่ ก20-ก24)

การใช้ดุลยพินิจเบื้องต้นของผู้ประกอบวิชาชีพ

16. ผู้สอบบัญชีต้องใช้ดุลยพินิจเบื้องต้นของผู้ประกอบวิชาชีพในการวางแผนและปฏิบัติงานตรวจสอบงบการเงิน (อ้างถึงย่อหน้าที่ ก25-ก29)

หลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอและความเสี่ยงในการสอบบัญชี

17. เพื่อให้ได้มาซึ่งความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผล ผู้สอบบัญชีต้องได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีที่ เหมาะสมอย่างเพียงพอ เพื่อลดความเสี่ยงในการสอบบัญชีให้อยู่ในระดับต่ำที่ยอมรับได้ซึ่งช่วยให้ ผู้สอบบัญชีสามารถได้มาซึ่งข้อสรุปที่สมเหตุสมผลในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีได้ (อ้างถึง ย่อหน้าที่ ก30-ก54)

การปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี

การปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ

18. ผู้สอบบัญชีต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีทุกฉบับที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ มาตรฐานการสอบบัญชีฉบับหนึ่งจะเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบเมื่อมาตรฐานการสอบบัญชีนั้นมีผล ใช้บังคับและมีสถานการณ์ที่ระบุไว้ในมาตรฐานการสอบบัญชีนั้นอยู่ (อ้างถึงย่อหน้าที่ ก55-ก59)

19. ผู้สอบบัญชีต้องมีความเข้าใจเนื้อหาทั้งหมดของมาตรฐานการสอบบัญชี รวมถึงมาตรฐานการสอบบัญชีในส่วนที่เกี่ยวกับการนำไปปฏิบัติและคำอธิบายอื่น เพื่อที่จะเข้าใจวัตถุประสงค์และนำข้อกำหนดของมาตรฐานการสอบบัญชีไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม (อ้างถึงย่อหน้าที่ ก60-ก68)
20. ผู้สอบบัญชีต้องไม่กล่าวว่าได้ปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีในรายงานของผู้สอบบัญชี เว้นแต่ ผู้สอบบัญชีได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดของมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนี้และมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับอื่นทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ

วัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในมาตรฐานการสอบบัญชีแต่ละฉบับ

21. เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยรวมของผู้สอบบัญชี ผู้สอบบัญชีต้องใช้วัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ใน มาตรฐานการสอบบัญชีที่เกี่ยวข้องในการวางแผนและการปฏิบัติงานตรวจสอบ โดยตระหนักรถึง ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการสอบบัญชีเหล่านั้น เพื่อ (อ้างถึงย่อหน้าที่ ก69-ก71)
  - (ก) พิจารณาว่ามีวิธีการตรวจสอบใดหรือไม่ นอกเหนือจากที่กำหนดโดยมาตรฐานการสอบบัญชี เหล่านั้น ที่จำเป็นต้องปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในมาตรฐานการสอบบัญชี เหล่านั้น และ (อ้างถึงย่อหน้าที่ ก72)
  - (ข) ประเมินว่าได้รับหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอแล้วหรือไม่ (อ้างถึงย่อหน้าที่ ก73)

การปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง

22. ข้ออยู่กับย่อหน้าที่ 23 ผู้สอบบัญชีต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดแต่ละข้อของมาตรฐานการสอบบัญชี เว้นแต่ภายใต้สถานการณ์ของการตรวจสอบนั้น
  - (ก) มาตรฐานการสอบบัญชีทั้งฉบับไม่เกี่ยวข้อง หรือ
  - (ข) ข้อกำหนดนั้นไม่เกี่ยวข้อง เนื่องจากข้อกำหนดนั้นขึ้นอยู่กับเงื่อนไขบางประการและเงื่อนไข นั้นไม่เกิดขึ้น (อ้างถึงย่อหน้าที่ ก74-ก75)
23. ภายใต้สถานการณ์พิเศษ ผู้สอบบัญชีอาจเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ในมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับใดฉบับหนึ่ง ในสถานการณ์ดังกล่าว ผู้สอบบัญชีต้องใช้วิธีการ ตรวจสอบอื่นเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของข้อกำหนดนั้น ความจำเป็นที่ผู้สอบบัญชีจะไม่ปฏิบัติตาม ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อข้อกำหนดนั้นเกี่ยวกับการใช้วิธีการตรวจสอบที่เฉพาะเจาะจง และวิธีการตรวจสอบนั้นจะไม่มีประสิทธิผลในการที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายของข้อกำหนดนั้น ภายใต้ สถานการณ์เฉพาะในการตรวจสอบ (อ้างถึงย่อหน้าที่ ก76)

การไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์

24. ถ้าผู้สอบบัญชีไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในมาตรฐานการสอบบัญชีที่เกี่ยวข้องฉบับใดฉบับหนึ่ง ได้ ผู้สอบบัญชีต้องประเมินว่าการที่ผู้สอบบัญชีไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวจะเป็นเหตุให้ ผู้สอบบัญชีไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์โดยรวมของผู้สอบบัญชีหรือไม่ และจะเป็นเหตุให้ ผู้สอบบัญชีต้องแสดงความเห็นแบบที่เปลี่ยนแปลงไปในรายงานของผู้สอบบัญชีหรือขอถอนตัวจาก

งานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีหรือไม่ (หากการถอนตัวนี้สามารถกระทำได้ภายใต้กฎหมายหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง) การไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องบันทึกในกระดาษทำการตามมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 230⁴ (อ้างถึงย่อหน้าที่ ก77-ก78)

การนำไปปฏิบัติและคำอธิบายอื่น

การตรวจสอบงบการเงิน

ขอบเขตของการตรวจสอบ (อ้างถึงย่อหน้าที่ 3)

ก1. ความเห็นของผู้สอบบัญชีต่องบการเงินจะเกี่ยวกับการพิจารณา่วงบการเงินได้ดังทำขึ้นในสาระสำคัญตามแม่บทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องหรือไม่ ความเห็นดังกล่าวมีลักษณะ เช่นเดียวกันในทุก ๆ การตรวจสอบงบการเงิน ความเห็นของผู้สอบบัญชีจึงไม่ได้ให้ความเชื่อมั่น เกี่ยวกับเรื่องบางเรื่อง ด้วยอย่างเช่น การดำเนินอยู่ในอนาคตของกิจการหรือประสิทธิภาพหรือ ประสิทธิผลในการบริหารกิจการของผู้บริหาร อย่างไรก็ตาม ในบางประเทศกฎหมายหรือข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องอาจกำหนดให้ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นเกี่ยวกับเรื่องบางเรื่องโดยเฉพาะ เช่น ประสิทธิผลของการควบคุมภายใน หรือความสอดคล้องกันระหว่างรายงานสำหรับผู้บริหารกับ งบการเงิน แม้ว่ามาตรฐานการสอบบัญชีมีข้อกำหนดและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับการแสดงความเห็นต่องบการเงิน ผู้สอบบัญชีจำเป็นต้องปฏิบัติงานเพิ่มเติมหาก ผู้สอบบัญชีมีความรับผิดชอบมากขึ้นในการแสดงความเห็นดังกล่าว

การจัดทำงบการเงิน (อ้างถึงย่อหน้าที่ 4)

ก2. กฎหมายหรือข้อบังคับอาจกำหนดความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับการรายงานทางการเงินของ ผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล (ในกรณีที่เหมาะสม) อย่างไรก็ตาม ขอบเขตของ ความรับผิดชอบดังกล่าวหรือวิธีการอธิบายความรับผิดชอบดังกล่าวอาจแตกต่างกันในแต่ละ ประเทศ นอกเหนือจากข้อแตกต่างดังกล่าว การตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีอยู่บน หลักการที่ว่า ผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล (ในกรณีที่เหมาะสม) ได้รับทราบและเข้าใจ ว่าตนมีความรับผิดชอบในเรื่องดังต่อไปนี้

- (ก) เรื่องการจัดทำงบการเงินตามแม่บทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงการนำเสนอ งบการเงินดังกล่าวโดยถูกต้องตามที่ควร
- (ข) เรื่องการควบคุมภายในที่ผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล (ในกรณีที่เหมาะสม) พิจารณาว่าจำเป็น เพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อ ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาดได้
- (ค) เรื่องการจัดเตรียมลิستต่อไปนี้ให้แก่ผู้สอบบัญชี

⁴ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 230 “เอกสารหลักฐานของงานตรวจสอบ” ย่อหน้าที่ 8(ค)

- (1) การเข้าถึงข้อมูลทั้งหมดที่ผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล (ในกรณีที่เหมาะสม) ทราบกว่าเกี่ยวข้องกับการจัดทำงบการเงิน เช่น การบันทึกบัญชี เอกสารหลักฐานและข้อมูลอื่น
- (2) ข้อมูลเพิ่มเติมที่ผู้สอบบัญชีอาจขอจากผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล (ในกรณีที่เหมาะสม) เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ
- (3) การเข้าถึงบุคคลต่าง ๆ ภายในกิจการได้อย่างไม่มีข้อจำกัด ซึ่งผู้สอบบัญชีพิจารณาว่า จำเป็นที่จะต้องได้รับหลักฐานการสอบบัญชีจากบุคคลเหล่านั้น

ก3. ในการจัดทำงบการเงิน ผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล (ในกรณีที่เหมาะสม) ต้อง

- ระบุแม่นบทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้อง ในบริบทของกฎหมายหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง
- จัดทำงบการเงินตามแม่นบทการรายงานทางการเงินดังกล่าว
- มีคำอธิบายที่เพียงพอเกี่ยวกับแม่นบทการรายงานทางการเงินดังกล่าวในงบการเงิน

ในการจัดทำงบการเงิน ผู้บริหารต้องใช้ดุลยพินิจในการกำหนดประมาณการทางบัญชีที่สมเหตุสมผล ภายใต้สถานการณ์นั้น ๆ และต้องเลือกและนำนโยบายการบัญชีที่เหมาะสมไปปฏิบัติ การใช้ดุลยพินิจดังกล่าวต้องกระทำในบริบทของแม่นบทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้อง

ก4. งบการเงินอาจจัดทำขึ้นตามแม่นบทการรายงานทางการเงิน เพื่อให้เป็นไปตาม

- ความต้องการข้อมูลทางการเงินโดยทั่วไปของผู้ใช้ที่หลากหลาย (หรือ “งบการเงินเพื่อวัตถุประสงค์ทั่วไป”) หรือ
- ความต้องการข้อมูลทางการเงินของผู้ใช้เฉพาะกลุ่ม (หรือ “งบการเงินเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ”)

ก5. แม่นบทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องมีความถ้วนถันในการรายงานทางการเงินที่กำหนดขึ้น โดยองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่หรือเป็นที่ยอมรับในการกำหนดมาตรฐาน หรือโดยข้อกำหนดของกฎหมายหรือกฎหมายที่ต่าง ๆ ในบางกรณีแม่นบทการรายงานทางการเงินอาจรวมทั้งมาตรฐาน การรายงานทางการเงินที่กำหนดขึ้นโดยองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่หรือเป็นที่ยอมรับในการกำหนดมาตรฐาน และโดยข้อกำหนดของกฎหมายหรือกฎหมายที่ต่าง ๆ แหล่งข้อมูลอื่นอาจให้แนวทางในการนำแม่นบทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องไปปฏิบัติ ในบางกรณีแม่นบทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องอาจรวมถึงแหล่งข้อมูลอื่นดังกล่าว หรืออาจประกอบด้วยเพียงแค่แหล่งข้อมูลดังกล่าวเท่านั้น แหล่งข้อมูลอื่นดังกล่าวอาจรวมถึง

- สภาพแวดล้อมด้านกฎหมายและจรรยาบรรณ รวมถึงกฎหมาย ข้อบังคับ คำตัดสินของศาล และภาระหน้าที่ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางการบัญชี
- การตีความทางการบัญชีของหน่วยงานที่มีอำนาจต่าง ๆ ซึ่งได้มีการพิมพ์เผยแพร่แล้วโดยองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐาน องค์กรวิชาชีพ หรือองค์กรตามกฎหมาย
- ความคิดเห็นของหน่วยงานที่มีอำนาจต่าง ๆ เกี่ยวกับประเด็นทางการบัญชีที่เกิดขึ้น ซึ่งได้มีการพิมพ์เผยแพร่โดยองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐาน องค์กรวิชาชีพ หรือองค์กรตามกฎหมาย
- วิธีปฏิบัติโดยทั่วไปและวิธีปฏิบัติของอุตสาหกรรม ที่เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางและแพร่หลาย
- วรรณกรรมทางการบัญชี

เมื่อมีการขัดแย้งกันระหว่างแม่บทการรายงานทางการเงินกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่อาจให้แนวทางในการนำแม่บทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องไปปฏิบัติ หรือระหว่างแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่รวมถึงแม่บทการรายงานทางการเงิน ให้อธิบายบัญชีตามแหล่งที่มีอำนาจสูงสุด

- ก6. ข้อกำหนดของแม่บทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องกำหนดรูปแบบและเนื้อหาของงบการเงิน แม้ว่าแม่บทการรายงานทางการเงินอาจไม่ได้กล่าวถึงวิธีปฏิบัติหรือการเปิดเผยข้อมูลสำหรับทุกรายการหรือทุกเหตุการณ์ แต่โดยทั่วไปแล้ว แม่บทการรายงานทางการเงินได้รวมรวมหลักการ กว้าง ๆ ไว้อย่างเพียงพอ ซึ่งสามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการพัฒนาและการนำนโยบายการบัญชี ที่สอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานของข้อกำหนดของแม่บทการรายงานทางการเงินไปปฏิบัติได้
- ก7. แม่บทการรายงานทางการเงินบางเรื่องเป็นแม่บทการนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้องตามที่ควร ในขณะที่เรื่องอื่น ๆ เป็นแม่บทการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ แม่บทการรายงานทางการเงินซึ่งรวมถึงมาตรฐาน การรายงานทางการเงินที่กำหนดโดยองค์กรที่มีอำนาจหรือเป็นที่ยอมรับในการประกาศใช้มาตรฐาน ที่กิจการต่าง ๆ ต้องนำไปใช้ในการจัดทำงบการเงินเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะไป มักถูกกำหนดขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้องตามที่ควร ตัวอย่างเช่น มาตรฐานการ รายงานทางการเงินที่ออกโดยสภากิจกรรมราชบุรี
- ก8. ข้อกำหนดของแม่บทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องได้กำหนดส่วนประกอบของงบการเงินที่สมบูรณ์ ภายใต้แม่บทหลายแม่บท งบการเงินมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดของกิจการ ภายใต้แม่บทดังกล่าว งบการเงินที่สมบูรณ์ ประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของเจ้าของ งบกระแสเงินสดและหมายเหตุประกอบงบการเงินที่เกี่ยวข้อง ภายใต้แม่บทการรายงาน ทางการเงินอื่น งบการเงินฉบับเดียว และหมายเหตุประกอบงบการเงินที่เกี่ยวข้องอาจหมายถึง งบการเงินที่สมบูรณ์
- ตัวอย่างของงบการเงินฉบับเดียว ซึ่งแต่ละงบนั้นรวมถึงหมายเหตุประกอบงบการเงินที่ เกี่ยวข้อง ได้แก่
    - งบแสดงฐานะการเงิน
    - งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จหรืองบแสดงผลการดำเนินงาน
    - งบกำไรสะสม
    - งบกระแสเงินสด
    - งบแสดงลินทรัพย์และหนี้ลิน ซึ่งไม่รวมถึงส่วนของเจ้าของ
    - งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของเจ้าของ
    - งบแสดงรายได้และค่าใช้จ่าย
    - งบแสดงผลการดำเนินงานแยกตามสายผลิตภัณฑ์

ก9. มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 210 กล่าวถึงข้อกำหนดและให้แนวปฏิบัติในการพิจารณาความยอมรับได้ของแม่บทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้อง⁵ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 800 (ปรับปรุง) กล่าวถึงข้อควรพิจารณาเมื่อองบการเงินจัดทำขึ้นตามแม่บทเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ⁶

ก10. เนื่องจากหลักการมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานตรวจสอบ ผู้สอบบัญชีต้องได้รับคำยืนยันของผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล (ในกรณีที่เหมาะสม) ว่าได้รับทราบและเข้าใจว่าผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล (ในกรณีที่เหมาะสม) มีความรับผิดชอบตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ ก2 โดยถือเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นสำหรับการรับงานสอบบัญชี⁷

ข้อพิจารณาโดยเฉพาะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

ก11. ข้อบังคับเกี่ยวกับการตรวจสอบงบการเงินของหน่วยงานภาครัฐอาจกว้างกว่าข้อบังคับเกี่ยวกับการตรวจสอบงบการเงินขององค์กรอื่น ๆ ดังนั้น หลักการการปฏิบัติงานตรวจสอบงบการเงินของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้บริหาร อาจรวมถึงความรับผิดชอบเพิ่มเติม เช่น ความรับผิดชอบในการจัดการรายการและเหตุการณ์ให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับหรืออำนาจหน้าที่ใช้บังคับอื่น⁸

รูปแบบของความเห็นของผู้สอบบัญชี (อ้างถึงย่อหน้าที่ 8)

ก12. ความเห็นของผู้สอบบัญชีคือความเห็นที่ว่างบการเงินได้จัดทำขึ้นในสาระสำคัญตามแม่บทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องหรือไม่ อย่างไรก็ตาม รูปแบบของความเห็นของผู้สอบบัญชี ขึ้นอยู่กับแม่บทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องและกฎหมายหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง แม่บทการรายงานทางการเงินส่วนใหญ่รวมถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับการแสดงรายการในงบการเงิน สำหรับแม่บทดังกล่าว การจัดทำงบการเงินตามแม่บทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องรวมถึงการแสดงรายการด้วย

ก13. ในกรณีที่แม่บทการรายงานทางการเงินคือแม่บทการนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้องตามที่ควร ซึ่งมักจะเป็นกรณีของงบการเงินเพื่อวัตถุประสงค์ทั่วไป ความเห็นตามมาตรฐานการสอบบัญชีคือความเห็นที่ว่างบการเงินแสดงข้อมูลโดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญหรือไม่ ในกรณีที่แม่บทการรายงานทางการเงินคือแม่บทการปฏิบัติตามกฎหมาย ความเห็นตามมาตรฐานการสอบบัญชีคือความเห็นที่ว่างบการเงินได้จัดทำขึ้นในสาระสำคัญตามแม่บทดังกล่าวหรือไม่ หากไม่ได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น การอ้างอิงในมาตรฐานการสอบบัญชีถึงความเห็นของผู้สอบบัญชีจะครอบคลุมถึงความเห็นทั้งสองรูปแบบนี้

⁵ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 210 “ข้อตกลงในการรับงานสอบบัญชี” ย่อหน้าที่ 6(ก)

⁶ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 800 (ปรับปรุง) “ข้อพิจารณาพิเศษ – การตรวจสอบงบการเงินที่จัดทำตามแม่บทเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ” ย่อหน้าที่ 8

⁷ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 210 ย่อหน้าที่ 6(ข)

⁸ ดูย่อหน้าที่ ก59

คำจำกัดความ

งบการเงิน (อ้างถึงย่อหน้าที่ 13 (ฉ))

- ก14. แม่บหกรายงานทางการเงินบางแม่บหodge อาจอ้างถึงทรัพยากรเชิงเศรษฐกิจหรือภาระผูกพันโดยใช้คำศัพท์อื่น เช่น อาจอ้างถึงคำเหล่านี้โดยใช้คำว่า สินทรัพย์หรือหนี้สินของกิจการ และส่วนแตกต่างระหว่างสินทรัพย์และหนี้สินใช้คำว่า ส่วนของเจ้าของหรือส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของ
- ก15. ข้อมูลซึ่งเป็นเชิงอธิบายหรือเชิงบอกรักษณะ ซึ่งถูกกำหนดให้รวมอยู่ในงบการเงินตามแม่บหกรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องอาจรวมถึงข้อมูลที่ถูกอ้างถึงไปยังข้อมูลในเอกสารอื่น เช่น รายงานของผู้บริหารหรือรายงานเกี่ยวกับความเสี่ยง คำว่า “รวมถึงข้อมูลที่ถูกอ้างถึง” หมายความถึง การอ้างถึงในงบการเงินไปยังเอกสารอื่น แต่ไม่ใช่การอ้างถึงจากเอกสารอื่นmany งบการเงิน เมื่อแม่บหกรายงานทางการเงินไม่ได้ห้ามอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการอ้างถึงตำแหน่งของข้อมูล ซึ่งเป็นเชิงอธิบายหรือเชิงบอกรักษณะที่จะแสดงไว้ และข้อมูลนั้นถูกอ้างถึงอย่างเหมาะสมดังนั้น ข้อมูลเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของงบการเงิน

ข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบงบการเงิน (อ้างถึงย่อหน้าที่ 14)

- ก16. ผู้สอบบัญชีต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับความเป็นอิสระในงานตรวจสอบงบการเงิน ข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องได้ถูกระบุไว้ในจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี
- ก17. คู่มือประมวลจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในส่วน ก กำหนดหลักการพื้นฐานของจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับผู้สอบบัญชีในการปฏิบัติงานตรวจสอบงบการเงิน หลักการพื้นฐานที่ผู้สอบบัญชีต้องปฏิบัติตาม ได้แก่
- (ก) ความซื่อสัตย์สุจริต
  - (ข) ความเที่ยงธรรม
  - (ค) ความรู้ความสามารถและความเอาใจใส่ทางวิชาชีพ
  - (ง) การรักษาความลับ
  - (จ) พฤติกรรมทางวิชาชีพ
- คู่มือประมวลจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในส่วน ข ได้ให้ตัวอย่างการประยุกต์ใช้หลักการพื้นฐานและข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณภายใต้สถานการณ์ที่มักจะพบในทางปฏิบัติ
- ก18. งานตรวจสอบบัญชีเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของสาธารณชน ดังนั้น จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจึงกำหนดให้ผู้สอบบัญชีต้องมีความเป็นอิสระจากการที่ตรวจสอบความเป็นอิสระประกอบด้วยทั้งความเป็นอิสระโดยจิตใจและความเป็นอิสระตามที่ปรากฏให้เห็น ความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีจากการที่ตรวจสอบช่วยให้ผู้สอบบัญชีสามารถแสดงความเห็นในการตรวจสอบได้โดยไม่ได้รับผลกระทบจากอิทธิพลที่อาจกระทบต่อความเห็นนั้น ความเป็นอิสระ

ช่วยส่งเสริมให้ผู้สอบบัญชีสามารถปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความเที่ยงธรรม และดำเนิน
ไว้ชึ่งทัศนคติเกี่ยวกับการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ

ก19. มาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1⁹ และมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 220¹⁰ กล่าวถึง
ความรับผิดชอบของสำนักงานในการจัดให้มีและคงไว้ชึ่งระบบการควบคุมคุณภาพของสำนักงาน
สำหรับงานตรวจสอบ มาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 กำหนดความรับผิดชอบของ
สำนักงานในการจัดให้มีนโยบายและวิธีปฏิบัติที่ออกแบบมาเพื่อให้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผล
แก่สำนักงานว่า สำนักงานและบุคลากรของสำนักงานปฏิบัติตามข้อกำหนด ด้านจรรยาบรรณที่
เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับความเป็นอิสระ¹¹ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 220 กำหนด
ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีที่รับผิดชอบงานตรวจสอบเกี่ยวกับข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณ
ที่เกี่ยวข้อง ความรับผิดชอบดังกล่าวรวมถึงการคงไว้ชึ่งความมั่นใจ โดยการสังเกตการณ์และ
การสอบถามที่จำเป็น เพื่อให้ทราบถึงการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด ด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องของ
สมาชิกในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบ การพิจารณาถึง การดำเนินการที่เหมาะสมหากผู้สอบบัญชีที่
รับผิดชอบงานตรวจสอบได้รับทราบเรื่องต่าง ๆ ที่แสดงว่าสมาชิกในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบ
ไม่ได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง และการได้มा�ชีช่องสรุปเกี่ยวกับการปฏิบัติ
ตามข้อกำหนดเรื่องความเป็นอิสระที่เกี่ยวข้องกับงานตรวจสอบ¹² มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส
220 ยอมรับว่ากลุ่มผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบมีลิทธิ์ที่จะเชื่อถือระบบการควบคุมคุณภาพของ
สำนักงานในการบรรลุความรับผิดชอบของกลุ่มเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติในการควบคุมคุณภาพที่
เกี่ยวข้องกับงานตรวจสอบแต่ละงาน เว้นแต่ข้อมูลจากสำนักงานหรือแหล่งอื่นจะชี้แจงเป็นอย่างอื่น
การสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ (อ้างถึงย่อหน้าที่ 15)

ก20. การสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพร่วมถึงการที่ผู้สอบบัญชีประเมินถึงความมั่นใจในเรื่องต่อไปนี้
ตัวอย่างเช่น

- หลักฐานการสอบบัญชีที่ขัดแย้งกับหลักฐานอื่นที่ได้รับ
- ข้อมูลที่ทำให้เกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของเอกสารและคำตอบที่ได้รับจาก
การสอบถามซึ่งจะใช้เป็นหลักฐานการสอบบัญชี
- สถานการณ์ที่อาจแสดงให้เห็นถึงการทุจริตที่อาจเกิดขึ้น
- สถานการณ์ที่ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องใช้วิธีการตรวจสอบเพิ่มเติมจากที่กำหนดโดย
มาตรฐานการสอบบัญชี

⁹ มาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 “การควบคุมคุณภาพสำหรับสำนักงานที่ให้บริการด้านการตรวจสอบและการสอบทานงบการเงิน
และงานให้ความเชื่อมั่นอื่นตลอดจนบริการเกี่ยวนี้”

¹⁰ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 220 “การควบคุมคุณภาพการตรวจสอบงบการเงิน” ย่อหน้าที่ 2

¹¹ มาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 ย่อหน้าที่ 20-25

¹² มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 220 ย่อหน้าที่ 9-12

ก21. การดำเนินไว้ซึ่งการสังเกตและส่งสัญญาณผู้ประกอบวิชาชีพตลอดการตรวจสอบเป็นเรื่องที่จำเป็น หากผู้สอบบัญชีต้องการลดความเสี่ยง ตัวอย่างเช่น ความเสี่ยงจาก

- การมองข้ามสถานการณ์ที่ผิดปกติ
- การได้มาซึ่งข้อมูลที่เกินความจริงจากการสังเกตการณ์ในการตรวจสอบ
- การใช้ข้อสมมติที่ไม่เหมาะสมในการกำหนดลักษณะ ระยะเวลา และขอบเขตของวิธีการตรวจสอบและการประเมินผลการตรวจสอบที่ได้

ก22. การสังเกตและส่งสัญญาณผู้ประกอบวิชาชีพเป็นสิ่งจำเป็นในการประเมินหลักฐานการสอบบัญชี อย่างระมัดระวัง การสังเกตและส่งสัญญาณผู้ประกอบวิชาชีพรวมถึงการตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับหลักฐาน การสอบบัญชีที่ขัดแย้งกันและความน่าเชื่อถือของเอกสารและคำตอบที่ได้รับจากการสอบถามและข้อมูลอื่นที่ได้รับจากผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล การสังเกตและส่งสัญญาณผู้ประกอบวิชาชีพยังรวมถึงการพิจารณาความเพียงพอและความเหมาะสมของหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่มีปัจจัยเสี่ยงจากการทุจริตและมีเอกสารเพียงฉบับเดียวซึ่งง่ายต่อการทุจริตเป็นหลักฐานประกอบเพียงชั้นเดียวสำหรับจำนวนเงินที่มีสาระสำคัญในงบการเงิน

ก23. ผู้สอบบัญชีอาจยอมรับว่ารายการและเอกสารเป็นของจริง เว้นแต่ผู้สอบบัญชีมีเหตุผลที่จะเชื่อเป็นอย่างอื่น อย่างไรก็ตาม ผู้สอบบัญชีควรพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่จะใช้เป็นหลักฐานการสอบบัญชี¹³ ในกรณีที่มีข้อสงสัยเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของข้อมูลหรือมีข้อบ่งชี้ถึงการทุจริตที่อาจเกิดขึ้น (ตัวอย่างเช่น ถ้าสถานการณ์ที่พบระห่วงการตรวจสอบทำให้ผู้สอบบัญชีเชื่อว่าเอกสารอาจไม่ใช่ของจริงหรือข้อมูลในเอกสารอาจถูกบิดเบือน) มาตรฐานการสอบบัญชีกำหนดให้ผู้สอบบัญชีต้องลึบค้นข้อเท็จจริงเพิ่มเติมและพิจารณาถึงการปรับเปลี่ยน หรือ การเพิ่มวิธีการตรวจสอบที่จำเป็นเพื่อขัดข้อสงสัยดังกล่าว¹⁴

ก24. ผู้สอบบัญชีควรคำนึงถึงประสบการณ์ในอดีตเกี่ยวกับความชื่อสัตย์และความน่าเชื่อถือของผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลของกิจการ อย่างไรก็ตาม ความเชื่อที่ว่าผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลมีความชื่อสัตย์และความน่าเชื่อถือ ไม่ได้ทำให้ผู้สอบบัญชีลดความจำเป็นในการดำเนินไว้ซึ่งการสังเกตและส่งสัญญาณผู้ประกอบวิชาชีพ หรือทำให้ผู้สอบบัญชีสามารถยอมรับหลักฐานการสอบบัญชีที่เชื่อถือได้น้อย ในการได้มาซึ่งความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผล

การใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ (อ้างถึงย่อหน้าที่ 16)

ก25. การใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานตรวจสอบที่เหมาะสมเนื่องจากการตีความข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องและมาตรฐานการสอบบัญชีและการตัดสินใจอย่างรอบคอบที่จำเป็นตลอดการตรวจสอบ ไม่สามารถกระทำได้หากไม่มีการนำความรู้

¹³ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 500 “หลักฐานการสอบบัญชี” ย่อหน้าที่ 7-9

¹⁴ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 240 ย่อหน้าที่ 13 มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 500 ย่อหน้าที่ 11 และ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 505 “การขอคำยืนยันจากบุคคลภายนอก” ย่อหน้าที่ 10-11 และ 16

และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไปปรับใช้กับข้อเท็จจริงและสถานการณ์ต่าง ๆ การใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพมีความจำเป็นโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับ

- ความมีสาระสำคัญและความเลี่ยงในการสอบบัญชี
- ลักษณะ ระยะเวลา และขอบเขตของวิธีการตรวจสอบที่ใช้เพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐานการสอบบัญชีและเพื่อร่วบรวมหลักฐานการสอบบัญชี
- การประเมินว่าผู้สอบบัญชีได้รับหลักฐานที่เหมาะสมอย่างเพียงพอแล้วหรือไม่ และการประเมินว่าผู้สอบบัญชีต้องปฏิบัติตามเพิ่มเติมหรือไม่ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของมาตรฐานการสอบบัญชีและวัตถุประสงค์โดยรวมของผู้สอบบัญชี
- การประเมินการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารในการนำแม่บทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องของกิจการไปปฏิบัติ
- การสรุปผลการสอบบัญชีจากหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับ ตัวอย่างเช่น การประเมินความสมเหตุสมผลของประมาณการที่กำหนดโดยผู้บริหารในการจัดทำงบการเงิน

ก26. ลักษณะที่สำคัญของการใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพของผู้สอบบัญชีคือ การใช้ดุลยพินิจโดยผู้สอบบัญชีที่ได้รับการฝึกอบรม มีความรู้และประสบการณ์ซึ่งช่วยในการพัฒนาความสามารถที่จำเป็นในการใช้ดุลยพินิจอย่างสมเหตุสมผล

ก27. การใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพในสถานการณ์เฉพาะได้ ๆ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงและสถานการณ์ที่ผู้สอบบัญชีทราบ การปรึกษาหารือในเรื่องต่าง ๆ ที่ยากหรือที่มีข้อโต้แย้งในระหว่างการปฏิบัติงานตรวจสอบ ทั้งภายในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบ และระหว่างกลุ่มผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบกับกลุ่มอื่นในระดับที่เหมาะสม ไม่ว่าจะภายในหรือภายนอกสำนักงาน ดังเช่นที่กำหนดโดยมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 220¹⁵ จะช่วยผู้สอบบัญชีในการใช้ดุลยพินิจอย่างรอบคอบและสมเหตุสมผล

ก28. การใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพอาจประเมินได้จากการพิจารณาว่า ดุลยพินิจนั้นสะท้อนให้เห็นถึงการนำหลักการสอบบัญชีและหลักการบัญชีไปปฏิบัติอย่างเหมาะสมหรือไม่ และดุลยพินิจนั้นเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อเท็จจริงและสถานการณ์ที่ผู้สอบบัญชีทราบจนถึงวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีหรือไม่

ก29. การใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพต้องกระทำการตรวจสอบและต้องมีการบันทึกไว้อย่างเหมาะสม ในการนี้ผู้สอบบัญชีต้องจัดทำเอกสารหลักฐานของงานตรวจสอบที่เพียงพอเพื่อให้ผู้สอบบัญชีที่มีประสบการณ์และไม่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบนั้นมาก่อน สามารถเข้าใจถึงดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพที่สำคัญที่ใช้เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญที่เกิดขึ้นระหว่างการตรวจสอบได้¹⁶ การใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพไม่อาจใช้เป็นเหตุผลของการตัดสินใจที่ไม่อยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงและสถานการณ์ของงานตรวจสอบหรือหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอ

¹⁵ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 220 ย่อหน้าที่ 18

¹⁶ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 230 ย่อหน้าที่ 8

หลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอและความเสี่ยงในการสอบบัญชี (อ้างถึงย่อหน้าที่ 5 และ 17)

ความเพียงพอและความเหมาะสมของหลักฐานการสอบบัญชี

- ก30. หลักฐานการสอบบัญชีมีความจำเป็นต่อการสนับสนุนความเห็นและรายงานของผู้สอบบัญชีหลักฐานการสอบบัญชีได้มาจาก การเก็บรวบรวมและส่วนใหญ่ได้มาจากการใช้วิธีการตรวจสอบในระหว่างการตรวจสอบ อย่างไรก็ตาม หลักฐานการสอบบัญชีอาจรวมถึงข้อมูลที่ได้รับจากแหล่งอื่น เช่น การตรวจสอบครั้งก่อน ๆ (เมื่อผู้สอบบัญชีได้พิจารณาแล้วว่ามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลังจากการตรวจสอบครั้งก่อนหรือไม่ ที่อาจกระทบต่อความเที่ยงของข้อมูลนั้นกับการตรวจสอบในปัจจุบัน¹⁷⁾) หรือวิธีการควบคุมคุณภาพของสำนักงานเกี่ยวกับการตอบรับและการคงไว้ซึ่งความลับนี้กับลูกค้า นอกจากนี้ แหล่งอื่นๆ ที่สามารถให้มาได้ เช่น บันทึกทางการบัญชีของกิจการยังเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญของหลักฐานการสอบบัญชี นอกจากนี้ ข้อมูลที่อาจใช้เป็นหลักฐานการสอบบัญชีอาจถูกจัดเตรียมขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญที่เป็นพนักงานหรืออุக្�痰ว่าจ้างโดยกิจการ หลักฐานการสอบบัญชีประกอบด้วยทั้งข้อมูลที่สนับสนุนและยืนยันล้วนที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้ เกี่ยวกับงบการเงิน และข้อมูลอื่นที่ชัดเจนกับล้วนที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้เกี่ยวกับงบการเงิน นอกจากนี้ ในบางกรณี การไม่มีข้อมูล (ตัวอย่างเช่น การที่ผู้บริหารปฏิเสธที่จะให้คำรับรองตามที่ถูกร้องขอ) ก็ถือว่าเป็นหลักฐานการสอบบัญชีด้วยเช่นกัน งานส่วนใหญ่ของผู้สอบบัญชีในการกำหนดรูปแบบของความเห็นของผู้สอบบัญชีประกอบด้วยการรวมและการประเมินหลักฐานการสอบบัญชี
- ก31. ความเพียงพอและความเหมาะสมของหลักฐานการสอบบัญชีมีความลับนี้กัน ความเพียงพอเป็นการประเมินเกี่ยวกับปริมาณของหลักฐานการสอบบัญชี ปริมาณของหลักฐานการสอบบัญชีที่ต้องการได้รับพิจารณาจากการประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ชัดต่อข้อเท็จจริงของผู้สอบบัญชี (เมื่อความเสี่ยงที่ประเมินได้ยังสูงขึ้น ผู้สอบบัญชีจะมีความต้องการหลักฐานการสอบบัญชีในปริมาณมากขึ้น) และจากคุณภาพของหลักฐานการสอบบัญชีนั้น (คุณภาพของหลักฐานการสอบบัญชียิ่งสูงขึ้น ผู้สอบบัญชีอาจต้องการปริมาณหลักฐานการสอบบัญชีที่น้อยลง) อย่างไรก็ตาม การได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีในปริมาณมากขึ้นอาจไม่สามารถลดเชย์กับหลักฐานที่ด้อยคุณภาพได้
- ก32. ความเหมาะสม เป็นการประเมินเกี่ยวกับคุณภาพของหลักฐานการสอบบัญชี ซึ่งหมายถึงความเที่ยงของ และความเชื่อถือได้ของหลักฐานการสอบบัญชี ซึ่งใช้สนับสนุนข้อสรุปที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี ความเชื่อถือได้ของหลักฐานได้รับผลกระทบจากแหล่งที่มาของหลักฐานและจากลักษณะของหลักฐาน และขึ้นอยู่กับแต่ละสถานการณ์ที่ได้รับหลักฐานนั้นมา
- ก33. การที่ผู้สอบบัญชีได้รับหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอเพื่อลดความเสี่ยงในการสอบบัญชีในอยู่ในระดับต่ำที่ยอมรับได้ จะช่วยให้ผู้สอบบัญชีสามารถได้มาซึ่งข้อสรุปที่สมเหตุสมผลเพื่อสนับสนุนความเห็นของผู้สอบบัญชีหรือไม่นั้น เป็นเรื่องของการใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 500 และมาตรฐานการสอบบัญชีอื่นที่เกี่ยวข้องมีข้อกำหนดเพิ่มเติมและ

¹⁷⁾ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 315 (ปรับปรุง) “การระบุและประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ชัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ โดยการทำความเข้าใจกิจการและสภาพแวดล้อมของกิจการ” ย่อหน้าที่ 9

ให้แนวปฏิบัติเพิ่มเติมที่นำไปปฏิบัติได้ตลอดการตรวจสอบในส่วนที่เกี่ยวกับข้อพิจารณาของผู้สอบบัญชีในการได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอ

ความเสี่ยงในการสอบบัญชี

ก34. ความเสี่ยงในการสอบบัญชี เป็นผลมาจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญและความเสี่ยงจากการตรวจสอบ การประเมินความเสี่ยงขึ้นอยู่กับวิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จำเป็นสำหรับตุณประสงค์นั้นและหลักฐานที่ได้รับตลอดการตรวจสอบ การประเมินความเสี่ยงเป็นเรื่องของการใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพมากกว่าเป็นเรื่องของความสามารถในการวัดค่าอย่างแม่นยำ

ก35. เพื่อวัตถุประสงค์ของมาตรฐานการสอบบัญชี ความเสี่ยงในการสอบบัญชีไม่รวมถึงความเสี่ยงที่ผู้สอบบัญชีอาจแสดงความเห็นว่างบการเงินแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ในขณะที่งบการเงินไม่ได้แสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ โดยทั่วไป ความเสี่ยงดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญ นอกจากนี้ ความเสี่ยงในการสอบบัญชีเป็นคำศัพท์เทคนิคที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตรวจสอบบัญชี และไม่ได้หมายถึงความเสี่ยงทางธุรกิจของผู้สอบบัญชี เช่น ความเสียหายจากการแพ้คดีความ การเผยแพร่ข่าวในเชิงลบ หรือเหตุการณ์อื่นที่เกิดขึ้นอันเกี่ยวเนื่องกับการตรวจสอบงบการเงิน

ความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ

ก36. ความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ อาจเกิดขึ้นได้สองระดับ คือ

- ระดับของงบการเงินโดยรวม และ
- ระดับที่เกี่ยวกับสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้สำหรับประเภทของรายการ ยอดคงเหลือ ทางบัญชี และการเปิดเผยข้อมูล

ก37. ความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในระดับของงบการเงินโดยรวม หมายถึงความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงบการเงินโดยรวมอย่างแพร่กระจาย และมีแนวโน้มที่จะกระทบต่อสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้หลายประการ

ก38. การประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในระดับที่เกี่ยวกับสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้ ช่วยในการกำหนดลักษณะ ระยะเวลา และขอบเขตของวิธีการตรวจสอบเพิ่มเติมที่จำเป็นเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอ หลักฐานดังกล่าวช่วยให้ผู้สอบบัญชีสามารถแสดงความเห็นต่องบการเงินได้โดยมีความเสี่ยงจากการสอบบัญชีในระดับต่ำที่ยอมรับได้ ผู้สอบบัญชีใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ตัวอย่างเช่น ผู้สอบบัญชีอาจใช้แบบจำลองซึ่งแสดงความสัมพันธ์ที่ไปขององค์ประกอบต่าง ๆ ของความเสี่ยงในการสอบบัญชีในรูปแบบทางคณิตศาสตร์เพื่อให้ได้มาซึ่งความเสี่ยงจากการตรวจสอบในระดับที่ยอมรับได้ ผู้สอบบัญชีบางคนอาจพบว่าแบบจำลองดังกล่าวมีประโยชน์ในการวางแผนวิธีการตรวจสอบ

- ก39. ความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในระดับที่เกี่ยวกับสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้ มี 2 ส่วนคือ ความเสี่ยงสืบเนื่องและความเสี่ยงจากการควบคุม ความเสี่ยงสืบเนื่องและความเสี่ยงจากการควบคุม เป็นความเสี่ยงของกิจการและมีอยู่โดยไม่ขึ้นอยู่กับการตรวจสอบงบการเงิน
- ก40. ความเสี่ยงสืบเนื่องสำหรับสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้และของประเภทของรายการ ยอดคงเหลือทางบัญชี และการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องบางเรื่องสูงกว่าเรื่องอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น ความเสี่ยงสืบเนื่องที่เกี่ยวข้องกับการคำนวณที่ซับซ้อนหรือบัญชีที่ประกอบด้วยจำนวนเงินที่เกิดจากประมาณการทางบัญชีซึ่งขึ้นอยู่กับความไม่แน่นอนที่มีนัยสำคัญในการประมาณการ สถานการณ์ภายนอกที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงทางธุรกิจที่อาจมีอิทธิพลต่อกำลังของบัญชี เช่น การเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ย รายได้ รายจ่าย ต้นทุน ฯลฯ ที่มีผลต่อความสามารถของกิจการที่จะดำเนินการต่อไป ทำให้สินค้าบางชนิดล้าสมัย ซึ่งเป็นเหตุให้สินค้าคงเหลือมีแนวโน้มที่จะลดลง เนื่องจากความเสี่ยงทางบัญชี หรือการเปิดเผยข้อมูล หลายประการหรือทุกประการที่อาจมีอิทธิพลต่อกำลังของบัญชี เช่น การขาดทุน ขาดทุนหมุนเวียนที่เพียงพอเพื่อการดำเนินงานต่อเนื่อง หรืออุตสาหกรรมที่กำลังถูกดูดซึมจะเป็นสาเหตุให้กิจการประสบความล้มเหลวเป็นจำนวนมาก
- ก41. ความเสี่ยงจากการควบคุม เป็นผลมาจากการประสิทธิ์ของกรอบแบบ การนำไปปฏิบัติ และการดูแลรักษาการควบคุมภายในโดยผู้บริหาร ในกรณีที่จะระบุความเสี่ยงที่พิเศษเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจการเกี่ยวกับการจัดทำงบการเงินของกิจการ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการควบคุมภายในจะถูกออกแบบและมีการปฏิบัติตามอย่างดีเพียงใด การควบคุมภายในสามารถลดลง แต่ไม่สามารถกำจัดความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในงบการเงินได้เนื่องจากข้อจำกัดสืบเนื่องของการควบคุมภายใน ซึ่งรวมถึง ความเป็นไปได้ของข้อผิดพลาดหรือความผิดพลาดของมนุษย์ หรือความเป็นไปได้ที่การควบคุมจะถูกแทรกแซงโดยการสมรู้ร่วมคิด หรือการข้ามขั้นตอนอย่างไม่เหมาะสมโดยผู้บริหาร ด้วยเหตุนี้ ความเสี่ยงจากการควบคุมบางส่วนจึงต้องมีอยู่เสมอ มาตรฐานการสอบบัญชีก่อตัวถึงสถานการณ์ที่ผู้สอบบัญชีต้องหรืออาจเลือกที่จะทดสอบประสิทธิ์ของ การปฏิบัติตามกรอบแบบการควบคุม เพื่อกำหนดลักษณะ ระยะเวลา และขอบเขตของการตรวจสอบเนื้อหาสาระที่จะทำ¹⁸
- ก42. มาตรฐานการสอบบัญชีมักไม่กล่าวถึงความเสี่ยงสืบเนื่องและความเสี่ยงจากการควบคุมแยกต่างหากจากกัน แต่จะกล่าวถึงการประเมินรวมกันในรูปของ “ความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ” อย่างไรก็ตาม ผู้สอบบัญชีอาจประเมินความเสี่ยงสืบเนื่องและความเสี่ยงจากการควบคุมแยกต่างหากจากกันหรือรวมกัน ขึ้นอยู่กับเทคนิคหรือวิธีการทางการสอบบัญชีและข้อพิจารณาในทางปฏิบัติที่เลือกใช้ การประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญอาจแสดงในรูปแบบเชิงปริมาณ เช่น ร้อยละ หรือในรูปแบบที่ไม่เป็น

¹⁸ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 330 “วิธีปฏิบัติของผู้สอบบัญชีในการตอบสนองต่อความเสี่ยงที่ได้ประเมินไว้” ย่อหน้าที่ 7-17

เชิงปริมาณ ไม่ว่าในกรณีใดก็ตาม ความจำเป็นของผู้สอบบัญชีในการประเมินความเสี่ยงอย่าง เหมาะสมมีความสำคัญกว่าวิธีการต่าง ๆ ที่อาจใช้ในการประเมิน

ก43. มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 315 (ปรับปรุง) กล่าวถึงข้อกำหนดและให้แนวปฏิบัติในการระบุและ ประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในระดับของงบการเงิน และระดับที่เกี่ยวกับสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้

ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ

ก44. ณ ระดับความเสี่ยงในการสอบบัญชีระดับใดระดับหนึ่ง ระดับที่ยอมรับได้ของความเสี่ยงจาก การตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อ ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในระดับที่เกี่ยวกับสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้ที่ประเมินได้ ตัวอย่างเช่น ความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่ผู้สอบบัญชีเชื่อ ว่ามีอยู่ยิ่งสูงขึ้น ความเสี่ยงจากการตรวจสอบที่สามารถยอมรับได้จะยิ่งลดลง และตั้งนั้นหลักฐาน การสอบบัญชีที่ผู้สอบบัญชีต้องการจะต้องยังมีความเชื่อถือได้มากขึ้น

ก45. ความเสี่ยงจากการตรวจสอบเกี่ยวข้องกับลักษณะ ระยะเวลาและขอบเขตของวิธีการตรวจสอบของ ผู้สอบบัญชีที่กำหนดขึ้นโดยผู้สอบบัญชีเพื่อลดความเสี่ยงในการสอบบัญชีให้อยู่ในระดับต่ำ ที่ยอมรับได้ ดังนั้น ความเสี่ยงจากการตรวจสอบจึงขึ้นอยู่กับประสิทธิผลของวิธีการตรวจสอบและการ นำวิธีการตรวจสอบนั้นไปปฏิบัติโดยผู้สอบบัญชี ตัวอย่างเช่น

- การวางแผนที่เพียงพอ
- การจัดบุคลากรในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างเหมาะสม
- การสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ
- การควบคุมดูแลและการสอนท่านงานตรวจสอบที่ปฏิบัติ

ตัวอย่างข้างต้นจะช่วยเพิ่มประสิทธิผลของวิธีการตรวจสอบและการนำวิธีการตรวจสอบนั้นไปปฏิบัติ และลดโอกาสที่ผู้สอบบัญชีอาจเลือกวิธีการตรวจสอบที่ไม่เหมาะสม นำวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสม ไปปฏิบัติผิดวิธี หรือแปลความหมายจากผลการตรวจสอบผิดพลาด

ก46. มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 300¹⁹ และมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 330 กล่าวถึงข้อกำหนด และให้แนวปฏิบัติในการวางแผนการตรวจสอบงบการเงินและการตอบสนองของผู้สอบบัญชีต่อ ความเสี่ยงที่ประเมินได้อย่างไรก็ตาม ความเสี่ยงจากการตรวจสอบสามารถลดลง แต่ไม่สามารถ กำจัดได้ เนื่องจากข้อจำกัดสืบเนื่องของการสอบบัญชี ด้วยเหตุนี้ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ บางส่วนจึงยังคงมีอยู่เสมอ

¹⁹ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 300 “การวางแผนการตรวจสอบงบการเงิน”

ข้อจำกัดสืบเนื่องของการสอบบัญชี

ก47. ผู้สอบบัญชีไม่จำเป็นต้องและไม่สามารถลดความเสี่ยงในการสอบบัญชีจนเป็นศูนย์ ดังนั้น จึงไม่สามารถได้มาซึ่งความเชื่อมั่นในระดับสูงสุดว่างบการเงินปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อ ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่เกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาดได้ ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดสืบเนื่อง ของการสอบบัญชี ซึ่งทำให้หลักฐานการสอบบัญชีล้วนใหญ่ที่ผู้สอบบัญชีใช้ในการหาข้อสรุปและ ใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี เป็นหลักฐานที่ต้องใช้ดุลยพินิจอย่าง สมเหตุสมผลในการพิจารณาความเชื่อมถือได้มากกว่าที่จะเป็นหลักฐานที่ให้ข้อสรุปได้ในตัวเอง ข้อจำกัดสืบเนื่องของการสอบบัญชีเกิดขึ้นจาก

- ลักษณะของการรายงานทางการเงิน
- ลักษณะของวิธีการตรวจสอบ
- ความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติงานตรวจสอบภายในระยะเวลาและต้นทุนที่เหมาะสม

ลักษณะของการรายงานทางการเงิน

ก48. การจัดทำงบการเงินเกี่ยวข้องกับการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารในการนำข้อกำหนดของแม่บท การรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องของกิจการไปปฏิบัติกับข้อเท็จจริงและสถานการณ์ของกิจการ นอกเหนือจากนี้ รายการในงบการเงินหลายรายการเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจหรือการประเมินที่ขึ้นอยู่กับ ความเห็นส่วนบุคคลหรือความไม่แน่นอนในระดับหนึ่ง และอาจมีการตีความหรือการใช้ดุลยพินิจที่ ยอมรับได้หลายแบบ ดังนั้น รายการในงบการเงินบางรายการจึงขึ้นอยู่กับความผันแปรในระดับ หนึ่ง ซึ่งไม่สามารถกำหนดได้โดยการใช้วิธีการตรวจสอบเพิ่มเติม ลักษณะเช่นนี้มักเป็นกรณีของ ประมาณการทางบัญชีบางเรื่อง อย่างไรก็ตาม มาตรฐานการสอบบัญชีกำหนดให้ผู้สอบบัญชีต้อง พิจารณาโดยเฉพาะว่าประมาณการทางบัญชีมีความสมเหตุสมผลในบริบทของแม่บทการรายงาน ทางการเงินที่เกี่ยวข้องและการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องหรือไม่ และพิจารณาโดยเฉพาะเกี่ยวกับ ลักษณะเชิงคุณภาพของวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของกิจการ ซึ่งรวมถึงข้อบ่งชี้ถึงอคติที่อาจเกิดขึ้นใน การใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร²⁰

ลักษณะของวิธีการตรวจสอบ

ก49. ผู้สอบบัญชีมีข้อจำกัดในทางปฏิบัติและทางกฎหมายเกี่ยวกับความสามารถของผู้สอบบัญชี ในการได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชี ด้วยว่าด้วย เช่น

- มีความเป็นไปได้ที่ผู้บริหารหรือบุคคลอื่น ๆ ทั้งที่ตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ อาจไม่ให้ข้อมูล ที่ครบถ้วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงบการเงินหรือที่ร้องขอโดยผู้สอบบัญชี ด้วยเหตุนี้ ผู้สอบบัญชีจึงไม่สามารถมั่นใจเกี่ยวกับความครบถ้วนของข้อมูลได้ เมื่อว่าผู้สอบบัญชีจะได้ใช้ วิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งความเชื่อมั่นว่าได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดแล้ว

²⁰ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 540 “การตรวจสอบประมาณการทางบัญชีรวมถึงประมาณการทางบัญชีที่เกี่ยวกับมูลค่าดุลยธรรมและการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้อง” และมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 700 (ปรับปรุง) “การแสดงความเห็นและการรายงานต่องบการเงิน” ย่อหน้าที่ 12

- การทุจริตอาจเกี่ยวข้องกับแผนการที่มีการวางแผนอย่างชัดเจนและรอบคอบ ซึ่งออกแบบมาเพื่อปกปิดการทุจริตนั้น ดังนั้น วิธีการตรวจสอบที่ใช้รวมหลักฐานการสอบบัญชีอาจไม่มีประสิทธิผลในการตรวจให้พบรการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงที่เกิดจากความตั้งใจที่เกี่ยวกับ ตัวอย่างเช่น การสมรู้ร่วมคิดเพื่อแก้ไขเอกสารที่อาจทำให้ผู้สอบบัญชีเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีนั้นเป็นหลักฐานที่ถูกต้องทั้งที่หลักฐานดังกล่าวไม่ถูกต้อง ผู้สอบบัญชีไม่ได้ถูกฝึกอบรมหรือถูกคาดหวังว่าจะเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิสูจน์ความแท้จริงของเอกสาร
- การสอบบัญชีไม่ใช่การสืบสวนอย่างเป็นทางการเพื่อหาการกระทำการที่ต้องสงสัย ดังนั้น ผู้สอบบัญชีจึงไม่มีอำนาจตามกฎหมายโดยเฉพาะ เช่น อำนาจในการตรวจสอบที่อาจจำเป็นสำหรับการสืบสวนดังกล่าว

ความทันต่อเวลาของรายงานทางการเงินและความสมดุลระหว่างประโยชน์ที่ได้รับกับต้นทุนที่เสียไป

ก50. ความยากลำบาก ระยะเวลา หรือต้นทุนที่เกี่ยวข้องไม่เป็นเหตุอันควรให้ผู้สอบบัญชีละเอียนวิธีการตรวจสอบที่ไม่มีวิธีการตรวจสอบอื่นมาทดแทนได้ หรือยอมรับหลักฐานการสอบบัญชีที่ไม่น่าเชื่อถือ การวางแผนอย่างเหมาะสมจะช่วยให้มีเวลาและทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติ งานสอบบัญชีอย่างไรก็ตาม ความเกี่ยวข้องของข้อมูลและประโยชน์ของข้อมูลนั้นมีแนวโน้มที่จะลดลงเมื่อเวลาผ่านไป และความมีการพิจารณาเปรียบเทียบสมดุลระหว่างความเชื่อถือได้ของข้อมูลและต้นทุนของข้อมูลนั้น เรื่องดังกล่าวเป็นที่ยอมรับโดยแม่บทการรายงานทางการเงินบางเรื่อง (ตัวอย่างเช่น แม่บทในการจัดทำและนำเสนอของการเงิน) ดังนั้น ผู้ใช้งานการเงินจึงมีความคาดหวังว่าผู้สอบบัญชีจะแสดงความเห็นต่องบการเงินภายใต้ระยะเวลาและต้นทุนที่เหมาะสม โดยทราบกว่าเป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติที่จะแสดงข้อมูลทั้งหมดที่อาจมีอยู่หรือจะติดตามทุกเรื่องอย่างละเอียดถี่ถ้วน บนข้อสมมติที่ว่าข้อมูลเหล่านั้นมีข้อผิดพลาดหรือมีการทุจริตจนกว่าจะพิสูจน์ได้เป็นอย่างอื่น

ก51. ดังนั้น ผู้สอบบัญชีจึงจำเป็นต้อง

- วางแผนการตรวจสอบเพื่อให้การตรวจสอบเป็นไปอย่างมีประสิทธิผล
- มุ่งเน้นการตรวจสอบไปยังบัญชีที่คาดไว้สูงว่าจะมีความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ในขณะที่มุ่งเน้นการตรวจสอบที่น้อยกว่าไปยังบัญชีอื่น
- ใช้การทดสอบและวิธีการอื่นในการตรวจสอบประชากรต่าง ๆ เพื่อทำการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง

ก52. เมื่อพิจารณาวิธีการตามที่อธิบายในย่อหน้าที่ ก51 มาตรฐานการสอบบัญชีมีข้อกำหนดเกี่ยวกับ การวางแผนและการปฏิบัติงานสอบบัญชี และกำหนดให้ผู้สอบบัญชีต้อง

- มีหลักเกณฑ์ในการระบุและการประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง อันเป็นสาระสำคัญในระดับของงบการเงินและในระดับที่เกี่ยวกับสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้ โดยใช้วิธีการประเมินความเสี่ยงและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง²¹

²¹ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 315 (ปรับปรุง) ย่อหน้าที่ 5-10

- ใช้การทดสอบและวิธีการอื่นในการตรวจสอบประกาศต่าง ๆ ในลักษณะที่จะให้เกณฑ์ที่สมเหตุสมผลแก่ผู้สอบบัญชีในการให้ได้มาซึ่งข้อสรุปเกี่ยวกับประกาศนั้น²²

เรื่องอื่นที่มีผลกระทบต่อข้อจำกัดสืบเนื่องในการสอบบัญชี

ก53. ในกรณีของสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้บางประการหรือเรื่องบางเรื่อง ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น จากข้อจำกัดสืบเนื่องที่มีต่อความสามารถของผู้สอบบัญชีในการตรวจพบรการแสดงข้อมูล ที่ขัดต่อ ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญมีนัยสำคัญอย่างมาก สิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้หรือเรื่องบางเรื่องดังกล่าวรวมถึง

- การทุจริต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารระดับสูง หรือการสมรู้ร่วมคิด ดูมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 240 ในรายละเอียดเพิ่มเติม
- ความมือญจริงและความครอบคลุมของความล้มเหลวนี้และการบัญชีของบุคคลหรือกิจการที่ เกี่ยวข้องกัน ดูมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 550²³ ในรายละเอียดเพิ่มเติม
- การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับ ดูมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 250 (ปรับปรุง)²⁴ ในรายละเอียดเพิ่มเติม
- เหตุการณ์หรือสถานการณ์ในอนาคตที่อาจทำให้กิจการไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องได้ ดู มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 570 (ปรับปรุง)²⁵ ในรายละเอียดเพิ่มเติม

มาตรฐานการสอบบัญชีที่เกี่ยวข้องระบุวิธีการตรวจสอบที่เฉพาะเจาะจงเพื่อช่วยลดผลกระทบของ ข้อจำกัดสืบเนื่อง

ก54. ข้อจำกัดสืบเนื่องของการสอบบัญชี ทำให้มีความเสี่ยงที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่การแสดงข้อมูลที่ขัดต่อ ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญบางประการในงบการเงินอาจไม่ถูกตรวจพบร แม้ว่าการตรวจสอบจะได้มี การวางแผนและปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเหมาะสมสมแล้วก็ตาม ด้วยเหตุนี้ การตรวจพบรในภายหลังถึงการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในงบการเงิน ซึ่งเกิดจาก การทุจริตหรือข้อผิดพลาดนั้น ไม่ได้แสดงให้เห็นถึง การไม่ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐาน การสอบบัญชี อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดสืบเนื่องของการสอบบัญชีไม่ใช่ข้ออ้างของผู้สอบบัญชีในการ ยอมรับหลักฐานการสอบบัญชีที่ไม่น่าเชื่อถือ การที่ผู้สอบบัญชีได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐาน การสอบบัญชีหรือไม่นั้น พิจารณาได้จากวิธีการตรวจสอบที่ใช้ภายในตัวสถานการณ์นั้น ๆ ความเพียงพอและเหมาะสมสมของหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับ ซึ่งเป็นผลมาจากการตรวจสอบที่ใช้ ดังกล่าว และความเหมาะสมสมของรายงานของผู้สอบบัญชีโดยประเมินจากหลักฐานดังกล่าวประกอบ กับวัตถุประสงค์โดยรวมของผู้สอบบัญชี

²² มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 330 มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 500 มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 520 “การวิเคราะห์เปรียบเทียบ” และมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 530 “การเลือกตัวอย่างในการสอบบัญชี”

²³ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 550 “บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน”

²⁴ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 250 (ปรับปรุง) “การพิจารณากฎหมายและข้อบังคับในการตรวจสอบงบการเงิน”

²⁵ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 570 (ปรับปรุง) “การดำเนินงานต่อเนื่อง”

การปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี

ลักษณะของมาตรฐานการสอบบัญชี (อ้างถึงย่อหน้าที่ 18)

- ก55. มาตรฐานการสอบบัญชีกำหนดมาตรฐานของการทำงานของผู้สอบบัญชีในการบรรลุวัตถุประสงค์โดยรวมของผู้สอบบัญชี มาตรฐานการสอบบัญชีก่อร่วมความรับผิดชอบทั่วไปของผู้สอบบัญชี ตลอดจนข้อพิจารณาเพิ่มเติมของผู้สอบบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการนำความรับผิดชอบดังกล่าวไปปฏิบัติกับเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะ
- ก56. ขอบเขต วันถือปฏิบัติ และข้อจำกัดโดยเฉพาะ ในกรณีมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับใดฉบับหนึ่งนำไปใช้ ได้อธิบายไว้อย่างชัดเจนในมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนั้น ผู้สอบบัญชีได้รับอนุญาตให้นำ มาตรฐานการสอบบัญชีไปปฏิบัติได้ก่อนวันถือปฏิบัติที่ระบุไว้ในมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนั้น เว้นแต่จะได้ระบุไว้เป็นอย่างอื่นในมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนั้น
- ก57. ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ ผู้สอบบัญชีอาจต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายหรือข้อบังคับ นอกเหนือไปจากมาตรฐานการสอบบัญชี มาตรฐานการสอบบัญชีไม่ได้ลับล้างกฎหมายหรือข้อบังคับ ที่กำกับดูแลการตรวจสอบงบการเงิน ในกรณีที่กฎหมายหรือข้อบังคับดังกล่าวแตกต่างจากมาตรฐาน การสอบบัญชี การปฏิบัติงานตรวจสอบตามกฎหมายหรือข้อบังคับจะไม่ถือว่าเป็นการปฏิบัติตาม มาตรฐานการสอบบัญชี
- ก58. (ย่อหน้านี้ไม่เกี่ยวข้อง)

ข้อพิจารณาเฉพาะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

- ก59. มาตรฐานการสอบบัญชีเกี่ยวข้องกับงานตรวจสอบในภาครัฐ อย่างไรก็ตาม ความรับผิดชอบของ ผู้สอบบัญชีในภาครัฐอาจได้รับผลกระทบจากข้อบังคับทางการสอบบัญชี หรือจากการหน้าที่ที่มีต่อ หน่วยงานภาครัฐตามกฎหมาย ข้อบังคับ หรือหน่วยงานที่มีอำนาจอื่น (เช่น กฎกระทรวง ข้อกำหนด ตามนโยบายของรัฐบาล หรือมติแห่งสภานิติบัญญัติ) ซึ่งอาจครอบคลุมขอบเขตที่กว้างกว่า การตรวจสอบงบการเงินตามมาตรฐานการสอบบัญชี ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นนี้ไม่ได้อยู่ในขอบเขต ของมาตรฐานการสอบบัญชี แต่อาจถูกกำหนดในแนวปฏิบัติที่พัฒนาขึ้นโดยหน่วยงานตรวจสอบ ภาครัฐ

เนื้อหาของมาตรฐานการสอบบัญชี (อ้างถึงย่อหน้าที่ 19)

- ก60. นอกเหนือจากการตุณประสค์และข้อกำหนด (ข้อกำหนดได้ถูกแสดงในมาตรฐานการสอบบัญชีโดยใช้ คำว่า “ต้อง”) มาตรฐานการสอบบัญชีแต่ละฉบับประกอบด้วยแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องในรูปแบบของ การนำไปปฏิบัติและคำอธิบายอื่น นอกจากนี้ยังอาจรวมถึงคำดำเนิน ซึ่งมีบริบทเกี่ยวกับการทำ ความเข้าใจที่เหมาะสมเกี่ยวกับมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนั้นและคำจำกัดความ ดังนั้น เนื้อความ ทั้งหมดของมาตรฐานการสอบบัญชีแต่ละฉบับเจึงเกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ที่ระบุ ไว้ในมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนั้นและการนำข้อกำหนดของมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนั้นไป ปฏิบัติอย่างเหมาะสม

ก61. ในกรณีที่จำเป็น การนำไปปฏิบัติและคำอธิบายอื่นจะให้คำอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อกำหนดของ มาตรฐานการสอบบัญชีและแนวปฏิบัติในการปฏิบัติตามข้อกำหนดนั้น การนำไปปฏิบัติและคำอธิบาย อื่นอาจ

- อธิบายให้ชัดเจนขึ้นว่า ข้อกำหนดมีความหมายอย่างไรหรือมีเจตนาที่จะครอบคลุมเรื่องใดบ้าง
- ให้ตัวอย่างนโยบายและวิธีปฏิบัติที่อาจเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ

แม้ว่าแนวปฏิบัติดังกล่าวจะไม่ถือเป็นข้อกำหนด แต่ก็เกี่ยวข้องกับการนำข้อกำหนดของมาตรฐาน การสอบบัญชีไปปฏิบัติตอย่างเหมาะสม การนำไปปฏิบัติและคำอธิบายอื่นอาจให้ข้อมูลเบื้องหลัง ความเป็นมาเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่กำหนดในมาตรฐานการสอบบัญชี

ก62. ภาคผนวกเป็นส่วนหนึ่งของการนำไปปฏิบัติและคำอธิบายอื่น วัตถุประสงค์และความมุ่งหมาย ในการใช้ของภาคผนวกได้อย่างไรในเนื้อหาของมาตรฐานการสอบบัญชีที่เกี่ยวข้อง หรือในหัวข้อ และคำนำของภาคผนวกเอง

ก63. คำนำ อาจรวมถึงเรื่องต่าง ๆ เช่น คำอธิบายเกี่ยวกับ

- วัตถุประสงค์และขอบเขตของมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนี้ ตลอดจนคำอธิบายว่ามาตรฐาน การสอบบัญชีฉบับนี้เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับอื่น ๆ อย่างไร
- สาระสำคัญของมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนี้
- ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีและบุคคลอื่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของมาตรฐาน การสอบบัญชีฉบับนี้
- บริบทที่ใช้ในการกำหนดมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนี้

ก64. มาตรฐานการสอบบัญชีอาจมีหัวข้อ “คำจำกัดความ” คำจำกัดความ คือคำอธิบายความหมายของ คำศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้ในมาตรฐานการสอบบัญชี คำจำกัดความดังกล่าวมีไว้เพื่อช่วยให้การนำมาตรฐาน การสอบบัญชีไปปฏิบัติและการตีความมาตรฐานการสอบบัญชีเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และไม่ได้มีเจตนาที่จะลบล้างคำจำกัดความที่อาจกำหนดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ไม่ว่าจะเป็นในทางกฎหมาย ข้อบังคับ หรือเรื่องอื่น ๆ คำศัพท์ดังกล่าวจะมีความหมายเดียวกันในมาตรฐานการสอบบัญชีทุกฉบับ เว้นแต่จะได้ระบุไว้เป็นอย่างอื่น

ก65. ในกรณีที่เหมาะสม ข้อพิจารณาเพิ่มเติมโดยเฉพาะสำหรับการตรวจสอบกิจการขนาดเล็กและ หน่วยงานภาครัฐจะอยู่ในการนำไปปฏิบัติและคำอธิบายอื่นของมาตรฐานการสอบบัญชี ข้อพิจารณา เพิ่มเติมเหล่านี้ช่วยในการนำข้อกำหนดต่าง ๆ ของมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนี้ไปปฏิบัติ ในการตรวจสอบกิจการดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ข้อพิจารณาเพิ่มเติมเหล่านี้ไม่ได้จำกัดหรือลด ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีในการนำข้อกำหนดของมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนี้ไปปฏิบัติ และในการปฏิบัติตามข้อกำหนดของมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนี้

ข้อพิจารณาโดยเฉพาะสำหรับกิจการขนาดเล็ก

ก66. ในการระบุข้อพิจารณาเพิ่มเติมในการตรวจสอบกิจการขนาดเล็ก “กิจการขนาดเล็ก” หมายถึง กิจการที่โดยปกติมีลักษณะเชิงคุณภาพ เช่น

- (ก) ความเป็นเจ้าของและการบริหารรวมอยู่ในกลุ่มบุคคลจำนวนน้อย (มักเป็นเจ้าของคนเดียว ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดายหรือเป็นอีกองค์กรหนึ่งที่เป็นเจ้าของกิจการโดยที่เจ้าของมีลักษณะเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้อง) และ
- (ข) ข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อจากข้อต่อไปนี้
  - (1) มีรายการที่ตั้งไปตรงมาหรือไม่ซับซ้อน
  - (2) มีการบันทึกบัญชีไม่ซับซ้อน
  - (3) มีจำนวนสายงานธุรกิจน้อยและมีจำนวนผลิตภัณฑ์น้อยภายในสายงานธุรกิจ
  - (4) มีการควบคุมภายในน้อย
  - (5) มีระดับชั้นของผู้บริหารน้อยและผู้บริหารรับผิดชอบการควบคุมในวงกว้าง
  - (6) มีบุคลากรน้อย หลายคนมีหน้าที่รับผิดชอบในวงกว้าง

ลักษณะเชิงคุณภาพข้างต้นนี้ไม่ได้ครอบคลุมลักษณะเชิงคุณภาพโดยละเอียดทั้งหมด ไม่ใช่ลักษณะเชิงคุณภาพของกิจการขนาดเล็กโดยเฉพาะ และกิจการขนาดเล็กไม่จำเป็นต้องมีลักษณะเชิงคุณภาพ ข้างต้นนี้ครบถ้วนข้อ

ก67. ข้อพิจารณาโดยเฉพาะสำหรับกิจการขนาดเล็กที่รวมอยู่ในมาตรฐานการสอบบัญชีได้ถูกพัฒนา เริ่มแรกจากการที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ อย่างไรก็ตาม ข้อพิจารณาบางเรื่องอาจ มีประโยชน์ต่อการตรวจสอบกิจการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่มีขนาดเล็ก

ก68. มาตรฐานการสอบบัญชีกล่าวถึงเจ้าของกิจการขนาดเล็กซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ ในแต่ละวันว่า “ผู้บริหารที่เป็นเจ้าของกิจการ”

วัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในมาตรฐานการสอบบัญชีแต่ละฉบับ (อ้างถึงย่อหน้าที่ 21)

ก69. มาตรฐานการสอบบัญชีแต่ละฉบับมีหนึ่งวัตถุประสงค์หรือหลายวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างข้อกำหนดของมาตรฐานการสอบบัญชีนั้นกับวัตถุประสงค์โดยรวมของผู้สอบบัญชี วัตถุประสงค์ในมาตรฐานการสอบบัญชีแต่ละฉบับมุ่งเน้นให้ผู้สอบบัญชีได้ผลลัพธ์ตามที่มาตรฐาน การสอบบัญชีฉบับนั้นต้องการ ในขณะเดียวกันก็มีความเฉพาะเจาะจงเพียงพอที่จะช่วยผู้สอบบัญชีใน

- การทำความเข้าใจว่าต้องทำสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วง และในกรณีที่จำเป็น วิธีการที่เหมาะสม ในการทำเช่นนั้น และ
- การตัดสินใจว่าต้องทำสิ่งใดเพิ่มเติมหรือไม่เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น ในสถานการณ์นั้น ๆ ของการตรวจสอบ

ก70. ผู้สอบบัญชีต้องเข้าใจวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในมาตรฐานการสอบบัญชีแต่ละฉบับในบริบทของวัตถุประสงค์โดยรวมของผู้สอบบัญชี ตามที่กล่าวในย่อหน้าที่ 11 ของมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนี้ ความสามารถในการบรรลุวัตถุประสงค์แต่ละข้อขึ้นอยู่กับข้อจำกัดสืบเนื่องของการสอบบัญชี เช่นเดียวกับการบรรลุวัตถุประสงค์โดยรวมของผู้สอบบัญชี

ก71. ในการใช้วัตถุประสงค์ ผู้สอบบัญชีต้องทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการสอบบัญชีทั้งนี้เนื่องจาก ดังเช่นที่กล่าวในย่อหน้าที่ ก55 มาตรฐานการสอบบัญชีในบางกรณีจะเกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบทั่วไป และในกรณีอื่นจะเกี่ยวข้องกับการนำความรับผิดชอบเหล่านี้ไปปฏิบัติกับเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะ ตัวอย่างเช่น มาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนี้กำหนดให้ผู้สอบบัญชีดำรงไว้ซึ่งทัศนคติในการสังเกตและสงสัยเมื่อผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งจำเป็นในทุกขั้นตอนของการวางแผนและการปฏิบัติงานตรวจสอบ แต่ไม่ได้ถูกกล่าวช้าในรูปของข้อกำหนดในมาตรฐานการสอบบัญชีแต่ละฉบับอีก ในระดับที่ลึกลงไป มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 315 (ปรับปรุง) และ 330 กล่าวถึงวัตถุประสงค์และข้อกำหนดเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีในการระบุและประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ และความรับผิดชอบในการออกแบบและใช้วิธีการตรวจสอบเพิ่มเติมเพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงที่ได้ประเมินไว้ดังกล่าว ตามลำดับ วัตถุประสงค์และข้อกำหนดดังกล่าวจะถูกนำมาปฏิบัติตามผลการตรวจสอบ มาตรฐานการสอบบัญชีบางฉบับที่กล่าวถึงเรื่องโดยเฉพาะเจาะจงในการสอบบัญชี (ตัวอย่างเช่น มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 540) อาจขยายความถึงเรื่องที่ว่าจะนำวัตถุประสงค์และข้อกำหนดของ มาตรฐานการสอบบัญชีอื่น เช่น มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 315 (ปรับปรุง) และ 330 ไปใช้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนั้นอย่างไร แต่จะไม่กล่าวช้า ดังนั้น ในการบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ระบุไว้ในมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 540 ผู้สอบบัญชีต้อง ทราบถึงวัตถุประสงค์และข้อกำหนดของมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย

การใช้วัตถุประสงค์เพื่อประเมินความต้องการวิธีการตรวจสอบเพิ่มเติม (อ้างถึงย่อหน้าที่ 21(ก))

ก72. ข้อกำหนดของมาตรฐานการสอบบัญชีถูกออกแบบมาเพื่อช่วยให้ผู้สอบบัญชีสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในมาตรฐานการสอบบัญชีและวัตถุประสงค์โดยรวมของผู้สอบบัญชีได้ ดังนั้น การนำข้อกำหนดของมาตรฐานการสอบบัญชีไปปฏิบัติอย่างเหมาะสมโดยผู้สอบบัญชี จึงเป็นเกณฑ์ที่เพียงพอให้แก่ผู้สอบบัญชีในการบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสถานการณ์ ของงานตรวจสอบแตกต่างกันไปอย่างมากและมาตรฐานการสอบบัญชีไม่สามารถคาดการณ์ สถานการณ์เหล่านี้ได้ทั้งหมด ผู้สอบบัญชีจึงต้องรับผิดชอบในการกำหนดวิธีการตรวจสอบที่จำเป็น เพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐานการสอบบัญชีและเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ในสถานการณ์ของงานตรวจสอบ อาจมีเรื่องบางเรื่องที่ผู้สอบบัญชีต้องใช้วิธีการตรวจสอบเพิ่มเติม จากที่กำหนดโดยมาตรฐานการสอบบัญชีเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในมาตรฐานการสอบบัญชี

การใช้วัตถุประสงค์เพื่อประเมินว่าได้รับหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอแล้วหรือไม่ (อ้างถึงย่อหน้าที่ 21(ข))

ก73. ผู้สอบบัญชีต้องใช้วัตถุประสงค์เพื่อประเมินว่าได้รับหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอแล้วหรือไม่ในบริบทของวัตถุประสงค์โดยรวมของผู้สอบบัญชี ดังนี้ หากผู้สอบบัญชีสรุปว่าหลักฐานการสอบบัญชีไม่เพียงพอและเหมาะสม ผู้สอบบัญชีอาจใช้วิธีการข้อใดข้อนี้หรือหลายข้อต่อไปนี้เพื่อให้บรรลุข้อกำหนดในย่อหน้าที่ 21(ข)

- ประเมินว่าได้รับหรือจะได้รับหลักฐานการสอบบัญชีที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับอื่น ๆ หรือไม่
- ขยายการตรวจสอบในการนำข้อกำหนดหนึ่งข้อหรือหลายข้อไปปฏิบัติ หรือ
- ใช้วิธีการอื่นที่ผู้สอบบัญชีเห็นว่าจำเป็นในสถานการณ์นั้น ๆ

ในกรณีที่คาดว่าไม่มีข้อใดข้างต้นสามารถกระทำได้หรือเป็นไปได้ในสถานการณ์นั้น ๆ ผู้สอบบัญชีจะไม่สามารถได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอและมาตรฐานการสอบบัญชีกำหนดให้ผู้สอบบัญชีพิจารณาผลการทดสอบต่อรายงานของผู้สอบบัญชี หรือต่อความสามารถของผู้สอบบัญชีในการปฏิบัติตามตรวจสอบให้เสร็จลื้น

การปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง

ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง (อ้างถึงย่อหน้าที่ 22)

ก74. ในบางกรณี มาตรฐานการสอบบัญชี (และข้อกำหนดทั้งหมดของมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนั้น) อาจไม่เกี่ยวข้องในสถานการณ์นั้น ๆ ตัวอย่างเช่น ถ้ากิจการไม่มีหน่วยงานตรวจสอบภายใน จะไม่มีเรื่องใดที่เกี่ยวข้องในมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 610 (ปรับปรุง)²⁶

ก75. ในมาตรฐานการสอบบัญชีที่เกี่ยวข้อง อาจมีข้อกำหนดที่มีเงื่อนไข ข้อกำหนดดังกล่าวจะเกี่ยวข้อง เมื่อสถานการณ์ที่ได้คาดการณ์ไว้ในข้อกำหนดนั้นเกิดขึ้นและเงื่อนไขนั้นเกิดขึ้น โดยทั่วไป เงื่อนไขของข้อกำหนดจะมีทั้งที่ชัดแจ้งหรือโดยนัย ตัวอย่างเช่น

- ข้อกำหนดที่ให้ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นแบบที่เปลี่ยนแปลงไปในรายงานของผู้สอบบัญชี หากมีการจำกัดขอบเขตการตรวจสอบ²⁷ ข้อกำหนดดังกล่าวเป็นข้อกำหนดที่มีเงื่อนไขชัดแจ้ง
- ข้อกำหนดที่ให้สื่อสารเกี่ยวกับจุดอ่อนที่สำคัญของการควบคุมภายในที่พบในระหว่าง การตรวจสอบกับผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล²⁸ ซึ่งขึ้นอยู่กับความมืออาชีวะของจุดอ่อนที่สำคัญ ที่พบดังกล่าว และข้อกำหนดเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอ เกี่ยวกับการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลจำแนกตามส่วนงานตามแม่บทการรายงาน

²⁶ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 610 (ปรับปรุง) “การใช้ผลงานของผู้ตรวจสอบภายใน” ย่อหน้าที่ 2

²⁷ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 705 (ปรับปรุง) “การแสดงความเห็นแบบที่เปลี่ยนแปลงไปในรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต” ย่อหน้าที่ 13

²⁸ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 265 “การสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายในไปยังผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลและผู้บริหารของ กิจการ” ย่อหน้าที่ 9

ทางการเงินที่เกี่ยวข้อง²⁹ ซึ่งขึ้นอยู่กับการที่แม่นยำนั้นกำหนดให้หรืออนุญาตให้มีการเปิดเผย
ข้อมูลดังกล่าว ข้อกำหนดดังกล่าวเป็นข้อกำหนดที่มีเงื่อนไขโดยนัย

ในบางกรณี ข้อกำหนดอาจแสดงอยู่ในลักษณะที่เป็นเงื่อนไขตามกฎหมายหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง
ตัวอย่างเช่น ผู้สอบบัญชีอาจถูกกำหนดให้ถอนตัวจากการตรวจสอบบัญชีหากการถอนตัวนั้น
สามารถกระทำได้ภายในกำหนดเวลา หรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง หรือผู้สอบบัญชีอาจถูกกำหนดให้กระทำ
บางเรื่อง เว้นแต่เป็นเรื่องที่ต้องห้ามตามกฎหมายหรือข้อบังคับ การอนุญาตหรือการห้ามตาม
กฎหมายหรือข้อบังคับอาจมีลักษณะที่ชัดแจ้งหรือโดยนัย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแต่ละประเทศ

การไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด (อ้างถึงย่อหน้าที่ 23)

ก76. มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 230 กล่าวถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับเอกสารหลักฐานในสถานการณ์พิเศษ
ที่ผู้สอบบัญชีไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง³⁰ มาตรฐานการสอบบัญชีไม่ได้กำหนด ให้ต้อง
ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ไม่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ของการตรวจสอบนั้น

การไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ (อ้างถึงย่อหน้าที่ 24)

ก77. การบรรลุวัตถุประสงค์ได้หรือไม่นั้นเป็นเรื่องของการใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพของ
ผู้สอบบัญชี ดุลยพินิจดังกล่าวเป็นผลของการใช้วิธีการตรวจสอบในการปฏิบัติตามข้อกำหนดของ
มาตรฐานการสอบบัญชี และการประเมินของผู้สอบบัญชีว่าได้รับหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสม
อย่างเพียงพอแล้วหรือไม่ และจำเป็นต้องตรวจสอบเพิ่มเติมหรือไม่ในสถานการณ์ของการตรวจสอบ
นั้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในมาตรฐานการสอบบัญชี ดังนั้น สถานการณ์ที่อาจทำให้
ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ รวมถึงสถานการณ์ที่

- ขัดขวางไม่ให้ผู้สอบบัญชีปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องของมาตรฐานการสอบบัญชี
- เป็นเหตุให้ไม่สามารถกระทำได้หรือเป็นไปไม่ได้ที่ผู้สอบบัญชีจะใช้วิธีการตรวจสอบเพิ่มเติม
หรือได้รับหลักฐานการสอบบัญชีเพิ่มเติมที่เห็นว่าจำเป็นจากการใช้วัตถุประสงค์ตามย่อหน้าที่
21 ตัวอย่างเช่น เกิดจากข้อจำกัดเกี่ยวกับหลักฐานการสอบบัญชีที่สามารถหาได้

ก78. เอกสารหลักฐานของงานตรวจสอบที่เป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 230
และข้อกำหนดโดยเฉพาะเกี่ยวกับเอกสารหลักฐานในมาตรฐานการสอบบัญชีที่เกี่ยวข้องอื่นเป็น
หลักฐานที่แสดงถึงเกณฑ์ของผู้สอบบัญชีในการได้มาซึ่งข้อสรุปเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์
โดยรวมของผู้สอบบัญชี แม้ว่าผู้สอบบัญชีไม่จำเป็นที่จะต้องจดบันทึกแยกไว้ต่างหาก (ดังเช่น
ในแบบสอบถามเพื่อการตรวจสอบ) ว่าได้บรรลุวัตถุประสงค์แต่ละเรื่องแล้วก็ตาม เอกสารหลักฐาน
เกี่ยวกับการไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์จะช่วยผู้สอบบัญชีในการประเมินว่าการไม่สามารถบรรลุ
วัตถุประสงค์ดังกล่าวมีสาเหตุใดขึ้น ไม่ใช่ข้อจำกัดของผู้สอบบัญชีไม่ได้บรรลุวัตถุประสงค์โดยรวมของผู้สอบบัญชี
หรือไม่

²⁹ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 501 “หลักฐานการสอบบัญชี – ข้อควรพิจารณาเพิ่มเติมเฉพาะรายการ” ย่อหน้าที่ 13

³⁰ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 230 ย่อหน้าที่ 12